Livsmedelsåret 2010

Livsmedelsföretagen

Livsmedelsåret 2010

Vi gör godare mat 3

Struktur och marknad 7

Livsmedelslagstiftning, kvalitet, kost och hälsa 15

Livsmedelsföretagen och näringspolitiken 29

Arbetsgivarfrågor 37

Livsmedelsindustrin i siffror 43

Vi gör godare mat

Konsumenternas förtroende för livsmedelsföretagen, liksom för den mat och dryck som säljs i Sverige, har stigit de senaste åren. Det visar undersökningen ”Förtroendet för maten”, som Synovate gjort på uppdrag av ***Li***.

Uppsvinget för förtroendet kommer efter ett par års intensiv matdebatt, en debatt som på det stora hela varit till gagn för såväl konsumenter som för livsmedelsbranschen.

Alltmer medvetna konsumenter vill i ökad utsträckning ha svar på varför företagen tillverkar maten på ett visst sätt, var råvarorna kommer ifrån och varför företagen använder de ingredienser de gör.

Företagen har allt som oftast fullgoda svar på dessa och andra frågor, men debatten har också lett till en fördjupad översyn av ingredienser, recept och produktionsmetoder inom företagen.

* * *

Livsmedelsföretagen antog under 2010 devisen *Vi gör godare mat*.

Den beskriver dels vad som sker i företagen idag, men den uttrycker också en vision, och ett löfte till konsumenterna, om ytterligare förbättringar.

Vi gör godare mat handlar inte bara om produktkvalitet och goda smaker, utan också om att i än högre grad inspirera till matglädje och främja goda matvanor, framförallt genom att erbjuda ett variationsrikt sortiment som underlättar för konsumenterna att göra medvetna val.

Företagens ansvar här är bland annat att arbeta för tydlig märkning och näringsinformation. Ett led i detta är det nya branschstöd för att främja en ansvarsfull användning av hälsobudskap i marknadsföring av livsmedel, som ***Li*** och Svensk Dagligvaruhandel inrättade hösten 2010.

Och arbetet med att främja goda matvanor tycks ha gett resultat. Allt fler konsumenter tycker att det finns ett utbud av mat och dryck i butikerna som gör det enkelt att välja hälsosamt, enligt ”Förtroendet för maten”.

Jag tror att den lyhördhet, transparens och förmåga till förnyelse som våra medlemsföretag uppvisat har bidragit till att stärka konsumenternas förtroende.

En annan förklaring tror jag finns att hämta i visionen *Sverige – det nya matlandet*.

Regeringens matlandssatsning, som vunnit starkt gehör i livsmedelsbranschen, har satt fokus på den stora potential som finns när det gäller att utveckla näringarna kring mat och dryck i Sverige.

Under 2010 fick allt fler upp ögonen för att Sverige rymmer livsmedel av hög kvalitet, ett stort matkunnande och många kreativa krafter. Det gäller såväl i det småskaliga mathantverket som i den mer storskaliga livsmedelsförädlingen.

Den som vill ha bra exempel på kunnande och kreativitet kan med fördel studera resultatet av de 14 matlandsprojekt som ***Li*** drivit tillsammans med SIK de senaste åren och som har involverat ett stort antal företag. Några av projekten, som alla medfinansierats av Jordbruksverket, finns beskrivna i broschyren ”Nya framsteg för Sveriges livsmedelsindustri”.

* * *

Omvärlden börjar allt mer få upp ögonen för mat och dryck från Sverige. 2010 blev ett nytt bra år för den svenska livsmedelsexporten som ökade med nästan 9 procent till närmare 54 miljarder kronor. Importen av livsmedel ökade med mer beskedliga 2,5 procent.

Under 2010 kunde vi se att företagen deltog i allt fler aktiviteter inom ramen för satsningen Food from Sweden, som drivs av Exportrådet. Ambitionen är att få fler mindre företag att intressera sig för export.

* * *

Under 2010 genomfördes kollektivavtalsförhandlingar som omfattade stora delar av svensk arbetsmarknad (i skuggan av den efterfrågekris som drabbat flera industrigrenar). För första gången sedan Industriavtalet tecknades varslade Livsmedelsarbetareförbundet om stridsåtgärder. Syftet var att uppnå en avtalsreglering som skulle begränsa företagens möjligheter att anlita bemanningsföretag. Parterna lyckades enas i frågan innan stridsåtgärderna verkställdes.

* * *

Mot slutet av 2010 såg vi hur råvarupriserna började skjuta i höjden igen, vilket pressade lönsamheten i våra företag.

Det är ingen vild gissning att tro att matpriserna kommer att bli en av de hetaste frågorna under det kommande året, ja kanske den allra hetaste. Det lär i sin tur ge ytterligare bränsle till den fråga som klättrade raskt på agendan 2010, nämligen hur vi kan minska det gigantiska matsvinnet.

Om detta lär vi återkomma i Livsmedelsåret 2011. Tills dess önskar jag dig en intressant och trevlig läsning av Livsmedelsåret 2010.

Stockholm i april 2011

Agneta Dreber
Verkställande direktör
Livsmedelsföretagen

Struktur och marknad

Ökad produktion under 2010 8

Varför handlade vi inte mer mat under 2010? 9

Terminer skapar kortvarig stabilitet 10

Dagligvaruhandeln visar en ökad pragmatism 10

Export och valutaberoende 11

Lönsamheten växte långsammare under 2010 11

Färre sysselsatta, men ökade investeringar 12

Egna och andras varumärken 12

Häng på trenderna 12

Struktur och marknad

Livsmedelsåret 2010 innehöll ömsom vin och ömsom vatten. Produktionen ökade något, inte minst tack vare fortsatt medvind för exporten. En svag inhemsk volymutveckling i dagligvaruhandeln verkade dock återhållande på den inhemska försäljningstillväxten.

En ovälkommen utveckling under 2010 var stigande priser på livsmedelsråvara, efter ett års andhämtning. Jämfört med situationen 2008 har företagen bättre kunnat parera för detta och lönsamheten har kunnat hållas intakt, såsom framkommit i *Li*:s återkommande konjunkturbrev.

Branschens produktivitet fortsatte att förbättras under året – en utveckling som troligtvis håller i sig under 2011, då ökade investeringar borde ge fortsatt positivt bidrag till produktionen.

Ökad produktion under 2010

Livsmedelsföretagens produktion uppvisade en stabil tillväxt under inledningen av 2010 men tappade allteftersom i styrka, vilket framgår av *Li*:s kvartalsvisa konjunkturindex. Indexnivån 73 över det första kvartalet motsvarades av 56 i det fjärde, där 50 innebär en oförändrad utveckling på årsbasis (Diagram 1). Enligt SCB:s produktionsstatistik minskade livsmedelsindustrins produktionsvolym under året med drygt 2 procent. Det överensstämmer således inte med utvecklingen för *Li*:s medlemsföretag (vilka representerar en majoritet av marknaden). Orsaken till detta har troligen med olika mätmetoder att göra.

SCB får uppgifter om livsmedelsföretagens leveranser uttryckt i värde och omvandlar dessa till fasta priser (volym) genom att deflatera med producentprisindex (PPI). I *Li*:s enkät mäts försäljningsförändringen i volym. En möjlig förklaring till divergensen mellan *Li*- och SCB-värdena är att PPI-uppgifterna är för höga. En annan kan vara att företag som inte täcks in i *Li*:s återkommande konjunkturenkäter tappat ordentligt i volym, vilket dock förefaller osannolikt.

Som framgår av *Li*-data pekade producenternas tillväxttrend nedåt över året. Analogt var dagligvaruhandelns försäljningsutveckling tämligen svag. Konsumenterna visade ett visst motstånd mot att öka sina inköpsvolymer. Detta blev inte minst tydligt i decemberhandeln med ett volymtapp på 0,6 procent. En svag volymutveckling i dagligvaruhandeln återspeglas självklart bland svenska leverantörer. Förvisso ökar andra försäljningskanaler i betydelse för livsmedelsproducenter i Sverige där Business to Business och exportmarknaden är framträdande.

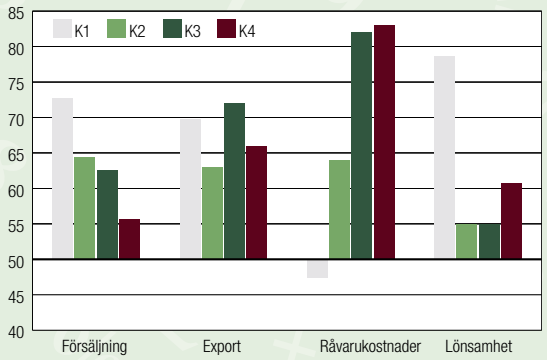

Diagram 1. Index från *Li*:s konjunkturenkäter 2010 över försäljning, export, råvarukostnader samt lönsamhet. Indextal 50 innebär oförändrad aktivitet/nivå, årstakt.

KÄLLA: Li

Samtidigt är även Business to Business oftast beroende av tillståndet på konsumentmarknaden.

Varför handlade vi inte mer mat under 2010?

Det är intressant att fråga sig vad den svaga volymökningen (+0,3 procent 2010) i svensk dagligvaruhandel har för orsaker. Något enkelt svar finns inte. Ofta lyfts det faktum fram att sällanköpsvaruhandeln drog iväg på bekostnad av försäljningen i dagligvaruhandeln under 2010, i något slags nollsummespel mellan dessa två huvudbranscher. Det är riktigt att sällanköpsvaruhandeln är cyklisk till sin natur och upplever större rörelser över tid, medan dagligvaruhandeln, såsom prioriterat konsumtionsområde, inte har samma förhållande till konjunkturen (Diagram 2).

Tanken på en negativ korrelation mellan dessa två huvudbranscher förefaller dock missledande då livsmedelsinköpen för det genomsnittliga hushållet endast står för 12 procent av disponibel inkomst. Fjolåret innebar också ökade reallöner (1,1 procent) och en historiskt hög sparkvot som, allt annat lika, lämnade utrymme för ökad livsmedelskonsumtion. Det går inte heller att rent statistiskt hitta någon negativ koppling i utvecklingen mellan respektive huvudbranschs försäljningsvolym (korrelation 0,52).

Är det prisökningarna på livsmedel som gjort att hushållen inte fyllt kundvagnarna lika mycket? Ja, här verkar sambandet åtminstone starkare. Även om prisökningarna var relativt måttliga under stora delar av fjolåret började priserna att öka något snabbare under fjärde kvartalet. En tidsserie från 2004 och framåt visar på en förhållandevis stark koppling (korrelation minus 0,52) mellan prisökningar och försäljningsvolym (Diagram 3). Inte minst blev det tydligt under 2008 när priserna ökade som mest 8 procent en enskild månad, som framgår av Diagram 3. Skulle detta samband bestå under 2011 kan fortsatt svaga volymökningar bli resultatet när råvaruprisökningarna slår igenom i konsumentledet.

En annan delförklaring till det senaste årets svaga utveckling i dagligvaruhandeln finns möjligen i ett ökat restaurangbesökande. Av den statistik som finns att tillgå hade restaurang- och cafénäringen en god tillväxt under andra halvåret 2010. Till skillnad från sällanköpsvarukonsumtion tävlar ju restaurangbranschen med dagligvaruhandeln om en plats i konsumentens mage.

Alternativt så handlar allt enbart om naturliga variationer runt den genomsnittliga årliga volymtillväxten sedan 1991 på 1,4 procent. En tillfällig mättnadsnivå som efter en tid följs av en större aptit helt enkelt. ***Li***:s medlemsföretag räknar under alla omständigheter med en

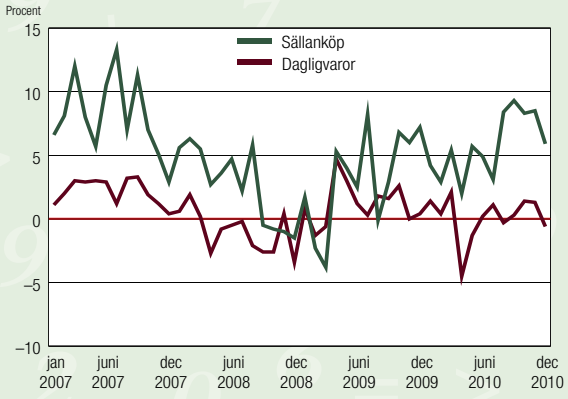

Diagram 2. Volymutveckling i procent inom svensk daglig- respektive sällanköpsvaruhandel jan 2007–dec 2010. Procent i årstakt.

KÄLLA: HUI

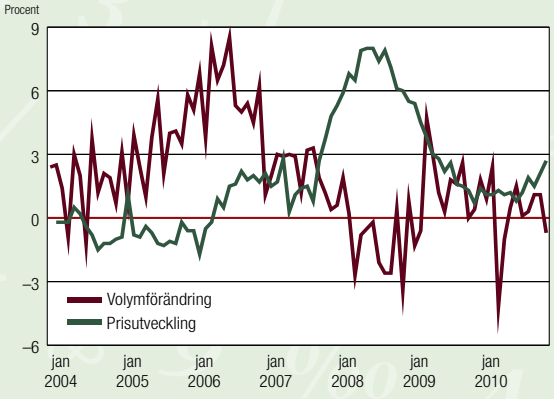

Diagram 3. Prisökningen på livsmedel samt dagligvaruhandelns (ex. alkohol) volymutveckling 2004–2010.

KÄLLA: HUI/SCB

förhållandevis god volymtillväxt under första halvåret 2011.

Terminer skapar kortvarig stabilitet

Under senare år har snabba växlingar på råvarumarknaden blivit en del av livsmedelsproducenternas vardag (Diagram 4). Leverantörerna är helt i händerna på den internationella marknaden för livsmedelsråvara, vilket med senare års utveckling skapat huvudbry. Prognoser för inköps- och produktionskostnader ställs snabbt på ända och skapar osäkerheter om företagets lönsamhet, även på mycket kort sikt. En stabilisering av prisutvecklingen på råvarumarknaden är av denna anledning hett efterlängtad.

Inköp av livsmedelsråvara står för cirka 50–55 procent av omsättningen för genomsnittsföretaget. Samtidigt har vissa delbranscher knappt drabbats alls av nuvarande prisrace på spannmål. Exempelvis har inte fiskförädlingsindustrin (av vildfångad fisk) träffats av ökade priser på spannmål och annan jordbruksråvara. För många andra delbranscher har det däremot varit desto tuffare.

Ett sätt att försöka minska osäkerheten för livsmedelsföretagen är att handla på termin, det vill säga att man i förväg gör upp om priset för framtida inköp av råvara. Cirka 50 procent av *Li*:s medlemsföretag handlar på termin. Men mycket få företag gör i förväg upp om priset på hela den förväntade förbrukningen av råvara. I genomsnitt väljer de ”terminshandlande” företagen att säkra kostnaderna för cirka 50 procent av de totala insatsvolymerna. Terminer handlas också med olika löptid. Allt från en månad till flera år förekommer. Bland de företag som ingår i *Li*:s barometer var den genomsnittliga löptiden på terminerna 6–7 månader.

Att handla på termin innebär ”de facto” inte att företag alltid minimerar kostnaden för inköp av råvara utan snarare att utgifterna för dessa blir stabilare och enklare att prognostisera. Flyktiga prisuppgångar på en given råvara kan företaget slippa drabbas av, men omvänt kan företaget missa att få ta del av tillfälliga snabba prisnedgångar. Ett företag som är inlåst med höga terminspriser medan spotpriset trendmässigt dyker riskerar att hamna i en besvärlig förhandlingssituation om kunderna vill ta del av fallande råvarupriser, utan hänsyn till det unika livsmedelsföretagets inlåsta kostnadssituation.

Dagligvaruhandeln visar en ökad pragmatism

När det gäller prisförhandlingar har situationen med en längre tids råvaruprisökningar inneburit att knappt 50 procent av företagen (i *Li*:s konjunkturenkäter under hösten 2010) tidigarelagt sina prisförhandlingar med dagligvaruhandeln.

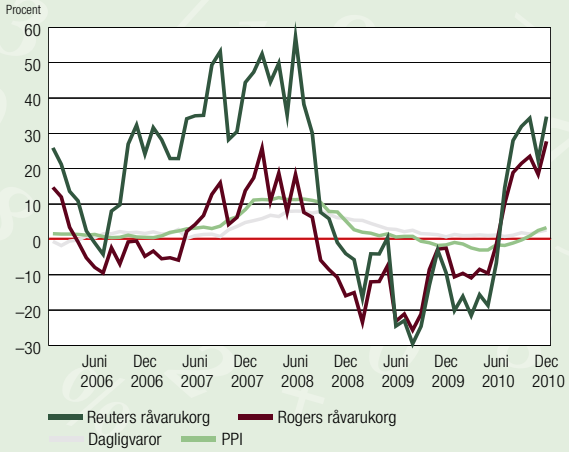

Diagram 4. Procentuell prisförändring på två råvarukorgar (årstakt) samt inom livsmedelsindustrin (PPI) och dagligvaruhandeln (del av KPI).

KÄLLA: EcoWin

Företagen kände en större förståelse för prisökningsbehovet i förhandlingarna med dagligvaruhandeln, jämfört med motsvarande kostnadschock 2008.

Export och valutaberoende

Exporten av livsmedel från Sverige ökade med 8,6 procent under 2010 vilket innebar en värdemässig export på knappt 54 miljarder kronor (Diagram 5). Under de senaste 12 åren har den genomsnittliga årliga exporttillväxten legat på 9,4 procent. Fjolårets resultat landade således strax under genomsnittet. Regeringens uppsatta ambition i *Matlandet Sverige*, om en värdemässig livsmedelsexport på 100 miljarder kronor år 2020 kräver, baserat på fjolårets exportvärde, en genomsnittlig framtida årlig tillväxt på drygt 7 procent.

Under 2010 ökade den svenska kronan, SEK, i värde mot bland annat USD och Euro. Det gav relativt billigare import men gjorde samtidigt svenska produkter dyrare på exportmarknaden. Livsmedelsproducenter i Sverige gynnas i allmänhet av en SEK-förstärkning. Av företagen i ***Li***:s konjunkturenkät hösten 2010 svarade 82 procent att de är nettovinnare på en starkare SEK. I detta avseende skiljer sig livsmedelsindustrin från stora delar av övrig tillverkningsindustri som uppvisar ett annat exportberoende. De exporterande livsmedelsföretagen i enkäten hade under 2010 en relativt liten exportandel på 10 procent, vilket förklarar förhållandet till den svenska kronans valutarörelser. Bland de 18 procent av livsmedelsföretagen som är förlorare på SEK-förstärkningen är följdriktigt exportandelen väsentligt högre.

Lönsamheten växte långsammare under 2010

Som direkt effekt av ökade inköpskostnader avtog lönsamhetstakten under året. För årets första kvartal noterades en god vinsttillväxt, vilket händelsevis sammanföll med minskade inköpskostnader. Från andra kvartalet och framåt, då råvarupriserna sköt iväg, rapporterar företagen om betydligt modestare vinsttillväxt. Men det är ändå en svagt förbättrad tillväxt. Under 2008 föll lönsamheten drastiskt. Om inte prisutvecklingen på råvara stannar av kommer samtidigt behoven av tidigarelagda prisförhandlingar att öka snabbt.

Produktivitetsutvecklingen inom livsmedelsföretagen var fortsatt gynnsam under 2010, vilket också var fallet under 2009. Produktivitet är ett mått på hur företag genom en effektivare produktion får ut en given produktionsvolym med mindre insatser över tid. Livsmedelsföretagens produktivitetstillväxt var 3,7 procent förra året. Sedan millenieskiftet har livsmedelsföretagen haft en genomsnittlig produktivitetstillväxt på 2,7 procent per år. Som jämförelse har hela till-

Diagram 5. Export och import av livsmedel till/från Sverige 1998-2010. Värde i miljoner kronor. Förändring i procent.

KÄLLA: SCB

verkningsindustrin under samma period uppvisat en genomsnittlig tillväxt på 4,9 procent.

Färre sysselsatta, men ökade investeringar

Över tid har antalet sysselsatta inom livsmedelsföretagen minskat, som effekt av en nödvändig produktivitetsutveckling. För helåret 2010 noteras ett svagt sysselsättningstapp bland företagen i *Li*:s konjunkturenkät (Diagram 6). Det är i stort sett i linje med den långsiktiga utvecklingen inom livsmedelsindustrin alltsedan Sveriges EU-inträde 1995.

För att skapa en effektivare och mer konkurrenskraftig produktion krävs nya investeringar. Under förra året visade *Li*:s konjunkturenkäter att investeringarna ökade i jämn takt under hela året (Diagram 6).

Egna och andras varumärken

EMV, dagligvaruhandelns ”egna varumärken”, är ett ämne som engagerar många. Inte bara företrädare för livsmedelsföretagen och dagligvaruhandeln utan också konsumenter och medier i allra högsta grad. Utvecklingen av EMV-koncepten fortsätter i snabb takt. I sin linda var EMV först och främst förknippat med så kallade stapelvaror, det vill säga lite enklare lågförädlade basvaror där priset spelar en central roll vid inköpsbeslutet för konsumenten. Successivt har EMV rört sig in i nya produktsegment och priskategorier och står nu för en betydande del av dagligvaruhandelns totala volym, uppskattningsvis mellan 15–20 procent.

För livsmedelsproducenterna har utvecklingen tagits emot med blandade känslor. Å ena sidan är de tillverkare och leverantörer av EMV-sortimenten, å andra sidan konkurrerar EMV-produkterna i ökad utsträckning med producenternas profilerade varumärken. 65 procent av företagen i *Li*:s enkät producerar EMV-produkter, en del ägnar sig endast åt EMV, men de allra flesta företag har det som ett komplement till sin övriga produktion.

Det kan noteras att en majoritet på 56 procent av livsmedelsproducenterna ser EMV-produkter som en större utmaning än den konventionella konkurrensen från andra varumärken. Lönsamheten vid EMV-produktion varierar. 40 procent av företagen svarar att de har en sämre lönsamhet på EMV-tillverkningen medan 27 procent svarar att de har en bättre lönsamhet. Det lämnar 33 procent som uppger att lönsamheten är densamma oavsett produkttyp.

Häng på trenderna

Som livsmedelsproducent är man en del i en tydligt trendkänslig verksamhet. Konsumenttrender kan röra sig snabbt i olika riktningar,

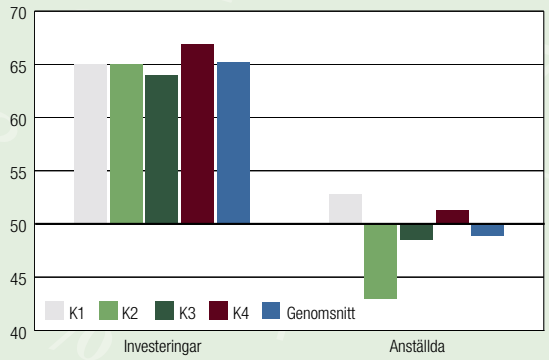

Diagram 6. Index från *Li*:s konjunkturenkäter 2010 över investeringar och sysselsatta. Indextal 50 innebär oförändrad aktivitet, årstakt.

KÄLLA: Li

med varierande uthållighet. För livsmedelsföretagen gäller det att vara lyhörda och flexibla för att vinna framgång på den kräsna konsumentmarknaden. De trender som för närvarande ses som extra tydliga av ***Li***:s medlemsföretag är i nämnd ordning (andelar i procent som pekats ut som viktigast just nu):

- produkter med hög kvalitet, 26
- närproducerat, 24
- produkter med få eller inga tillsatser, 15
- lågprisprodukter, 14
- ”bekväma” livsmedel, 7
- ekologiska livsmedel, 5
- hälsosamma alternativ, 5
- annat, 4.

Även om lågprisprodukter finns kvar bland de tongivande trenderna har de fått lämna plats åt trenden där kvalitet uppgraderats, något som inte alltid så lätt går att kombinera med lågpris. Men det handlar förstås om hur man värderar smak och upplevelse. Produkter med hög kvalitet kan ju, allt annat lika, vara mycket prisvärda, givet alternativen.

FJÄLL
FJÄLL
FJÄLL
FJÄLL
FJÄLL
mild yoghurt
mild yoghurt
mild yoghurt
mild yoghurt
mild yoghurt
Bregott
Bregott
Bregott
Bregott
Bregott
Bollnäsfil
Bollnäsfil
Bollnäsfil
FJÄLL FIL
FJÄLL FIL
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk
Filmjölk

Livsmedelslagstiftning, kvalitet, kost och hälsa

Ökat kvalitetsfokus och stärkt förtroende	16
Kost och hälsa	16
Närings- och hälsopåståenden	18
Konsumentinformation	20
Hygien och kontroll	21
Offentlig kontroll i Sverige	23
Tillsatser och aromer	25
Främmande ämnen	26
Material i kontakt med livsmedel	27
GMO	27
Nya livsmedel	27

Livsmedelslagstiftning, kvalitet, kost och hälsa

Ökat kvalitetsfokus och stärkt förtroende

Li:s medlemsföretag märkte av ett ökat kvalitetstänk hos konsumenterna under 2010 (se Struktur och Marknad sid 12). Därtill tycks konsumenterna också allt nöjdare med kvaliteten på maten.

I ***Li***:s undersökning ”Förtroendet för maten” 2011, som gjorts av Synovate, uppger fler än tre fjärdedelar av de tillfrågade att de har högt eller ganska högt förtroende för livsmedelsföretagen när det gäller att erbjuda mat med hög kvalitet. Endast sju procent uppger att de har lågt förtroende. Förtroendet har ökat de senaste åren.

Konsumenternas övergripande förtroende för den mat och dryck som säljs i Sverige har också stärkts (Diagram 7).

Nu är livsmedelskvalitet förvisso inget entydigt begrepp. En del likställer kvalitet med säker mat, andra kanske tycker att kvalitet är att äta närproducerat, medan en tredje grupp kanske rankar mat som upplevs som hälsosam högst på kvalitetsskalan, och så vidare. Det viktigaste kvalitetskriteriet som framkommer i olika undersökningar är annars att maten ska smaka gott.

Förtroendet för livsmedelsbranschen var ett hett diskuterat ämne under 2010. Bland annat var det temat för årets Livsmedelsdagar i Tylösand, som Livsmedelsföreningen arrangerar. ***Li*** och representanter för flera medlemsföretag fanns bland föredragshållarna.

Kost och hälsa

Livsmedelsföretagen verkar för att främja bra matvanor. Det sker framförallt genom att företagen erbjuder ett variationsrikt utbud av produkter och att de på olika sätt försöker underlätta för konsumenterna att göra medvetna val.

Li arbetar tillsammans med andra delar av livsmedelsbranschen för att bland annat främja tydlig märkning och näringsinformation. Ett led i detta är det nya branschstöd, för att främja en ansvarsfull användning av hälsobudskap i marknadsföring av livsmedel, som ***Li*** och Svensk Dagligvaruhandel inrättade under hösten 2010. (Se vidare i nästa avsnitt)

Att se över halterna av socker, salt och fett i produkterna är andra viktiga åtgärder från livsmedelsföretagens sida. I ***Li***:s årliga medlems-

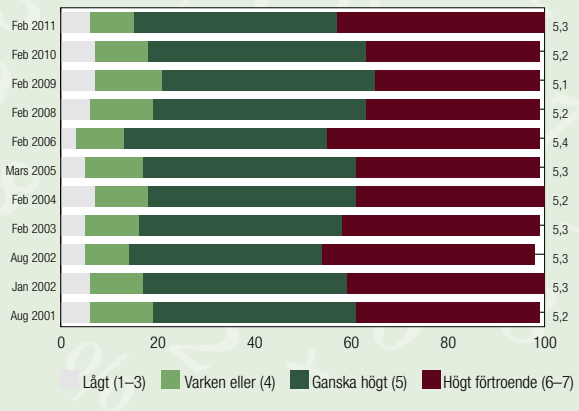

Diagram 7. Förtroendet för mat och dryck i Sverige 2011. Andelen med högt förtroende har ökat signifikant från 36 till 43 procent.

KÄLLA: Li/Synovate

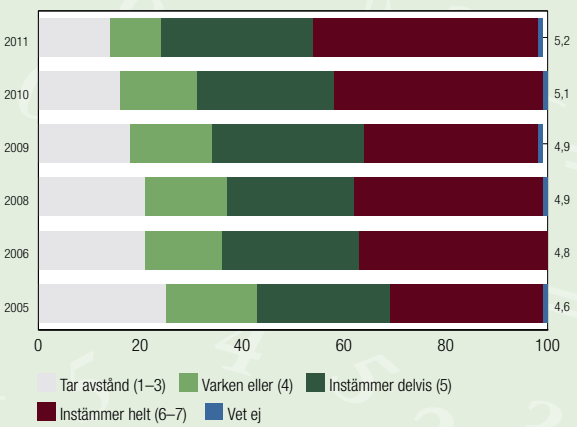

Diagram 8. Man upplever att det finns ett utbud som gör det lätt att välja hälsosamt – en positiv utveckling över tiden.

KÄLLA: Li/Synovate

undersökning om företagens arbete kring kost och hälsa svarade bland annat cirka 40 procent av företagen att de har sänkt sockerhalten det senaste året (se avsnittet Saltfrågan diskuterades särskilt).

Och arbetet tycks ha gett resultat. Allt fler konsumenter tycker att det är enkelt att välja hälsosammare alternativ i butikerna.

I ***Li***:s förtroendemätning för 2011 instämmer 74 procent av de tillfrågade i påståendet att det finns ett utbud av mat och dryck som gör det enkelt att välja hälsosamt. När ***Li*** lät ställa denna fråga första gången, 2005, var det enbart 56 procent som stämde in i samma påstående (Diagram 8).

Ett friskare Sverige

Folkhälsoinstitutet fick av regeringen i uppdrag att även 2010 samordna en uppmärksamhetsvecka kring goda matvanor och fysisk aktivitet, *Ett friskare Sverige*. Veckan genomfördes den 19–25 april 2010 där kommuner, landsting, regioner, ideella organisationer och privata aktörer medverkade – cirka 1.000 aktiviteter utfördes över hela landet. Flera livsmedelsföretag var engagerade.

Mat för hälsa och välbefinnande

Livsmedelsföretagens grundinställning i nutritionsfrågor

*Livsmedelsföretagen, **Li**, och dess medlemsföretag vill medverka till hälsa, välbefinnande och matglädje genom att:*

- verka för öppenhet och samverkan
- tillhandahålla produkter som underlättar för konsumenten att välja god, variationsrik och näringsmässigt bra mat
- beakta gällande kost- och näringsrekommendationer i produktutveckling, marknadsföring och information
- öka kunskapen bland medarbetare och konsumenter om sambandet mellan hälsa, matvanor och fysisk aktivitet
- främja nutritionsforskning
- ha kompetens inom nutritionsområdet
- tillhandahålla ansvarsfull, tydlig och balanserad märkning, marknadsföring och information
- tillhandahålla produkter för konsumentgrupper med särskilda behov
- ha god kvalitet i alla livsmedel

Saltfrågan diskuterades särskilt

Livsmedelverket arrangerade i juni ett möte med företrädare för livsmedelsindustrin, dagligvaruhandeln, restaurangnäringen och konsumentorganisationer för att diskutera arbetet för minskat saltintag.

Deltagarna var eniga om att salt är en viktig folkhälsofråga och att alla utifrån sina roller har möjlighet att påverka. Livsmedelsbranschens roll (industrin, handeln, restaurang och storhushåll) är att fortsätta sitt arbete med att successivt sänka salthalten i livsmedel och att tydligt ange salthalten. Branschen bör också tillsammans med Livsmedelsverket, konsumentorganisationer och andra försöka öka medvetenheten om fördelen med att äta mindre salt.

Li presenterade vid mötet resultat från de medlemsundersökningar om kost och hälsa som utförts sedan 2005. De visar att allt fler företag arbetar med frågan, 2005 svarade drygt en tredjedel att de sänkt salthalten eller är på väg att sänka salthalten i sina produkter, en siffra som 2010 närmade sig hälften av alla svarande företag.

Mer än 75 procent av företagen märker sina produkter med näringsvärdedeklaration som inkluderar mängden natrium/salt.

De utmaningar man står inför när salthalten sänks är förutom smakförändringar även ändrad hållbarhet, säkerhet och textur/konsistens.

Salt

Saltintag i Sverige:	10–12 gram per dag
Rekommenderat intag:	5–6 gram salt per dag

Ett högt saltintag ökar risken för högt blodtryck. Högt blodtryck ökar risken för hjärt-kärlsjukdomar.

Närings- och hälsopåståenden

Nytt branschstöd inrättat

Livsmedelsföretagen och Svensk Dagligvaruhandel inrättade under hösten 2010 ett branschstöd för att främja en ansvarsfull användning av hälsobudskap i marknadsföring av livsmedel.

Syftet med branschstödet är att underlätta för livsmedelsbranschens aktörer att använda närings- och hälsopåståenden enligt de regler som ges i förordningen om närings- och hälsopåståenden, samt att göra det på ett ansvarsfullt, tydligt och balanserat sätt. Branschstödet innefattar rådgivning, information och bevakning.

Den svenska livsmedelsbranschen var för övrigt först i världen med att införa regler för användning av hälsopåståenden i märkning och marknadsföring av livsmedel. Det så kallade ”Egenåtgärdsprogrammet” startade 16 år (1990) innan EU antog en lagstiftning inom området.

Branschstödets innehåll och aktiviteter finns på den nystartade webbplatsen www.hälsopåståenden.se. Där hittar man även samlat reglerna kring närings- och hälsopåståenden.

Inom ramen för branschstödet hålls regelbundet seminarier och kurser, både om användningen av närings- och hälsopåståenden och om sambanden mellan kost och hälsa.

I februari arrangerades en utbildningsdag om förordningen om närings- och hälsopåståenden EG 1924/2006. Kursen lockade över 100 deltagare.

Under hösten hölls utbildningsdagen *Maten och kroppen – en snabbkurs i näringslära*. Den lockade över 50 personer och vände sig i första hand till den som arbetar med marknadsföring, inköp, konsumentkontakt eller produktutveckling.

Marknadsbevakning och bedömning av hälsopåståenden sköts som tidigare av Livsmedelsbranschens granskningsman (LGM).

Under 2010 hanterade LGM närmare 50 hälsopåståenden, däribland otillåtna medicinska påståenden, ospecifika och vaga påståenden och påståenden kring antioxidanter. LGM tar både upp ärenden på eget initiativ och efter anmälan.

Förordningen om närings- och hälsopåståenden

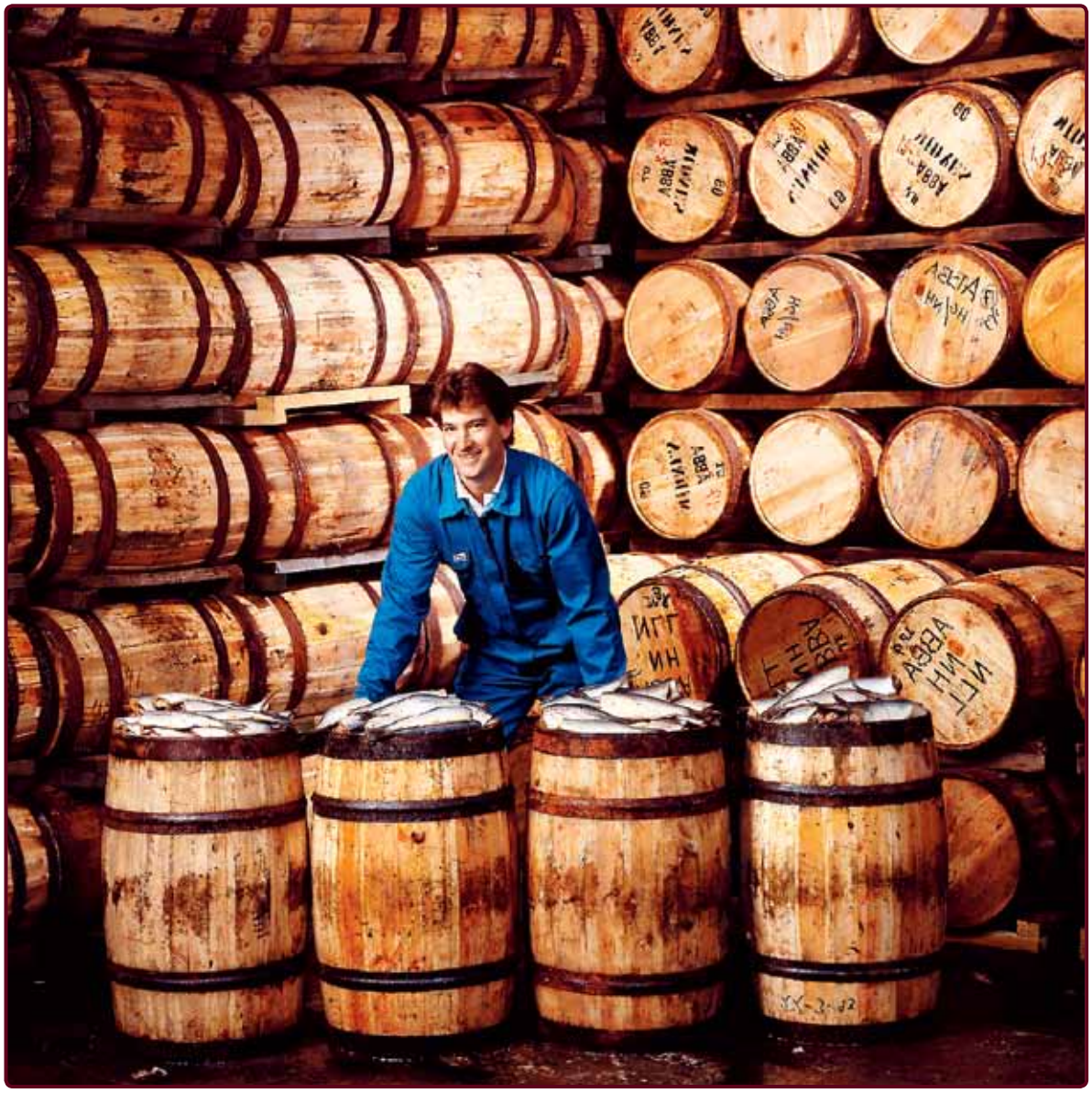
EU-kommissionen beslutade i februari om fem nya näringspåståenden inom förordningen (EG) 116/2010:

- ”källa till omega-3-fettsyror”
- ”högt innehåll av omega-3-fettsyror”
- ”högt innehåll av enkelomättat fett”
- ”högt innehåll av fleromättat fett”
- ”högt innehåll av omättat fett”

Branschstödet verkar för att:

- upprätthålla ett högt förtroende hos konsumenten för livsmedel och livsmedelsbranschen
- skapa jämlika konkurrensförhållanden mellan företagen
- underlätta för företagen att kommunicera samband mellan kost och hälsa, och därmed bidra till att ge konsumenten en god insikt om dessa samband
- stimulera utveckling och saluförande av livsmedel som bidrar till en god folkhälsa
- underlätta för konsumenten att välja hälsosamma livsmedel.

ABBA

Tillsammans med de 24 påståenden som finns upptagna i bilaga till förordning (EG) 1924/2006 fanns vid årets slut totalt 29 näringspåståenden att använda vid märkning och marknadsföring.

Under 2010 publicerade EFSA den andra och tredje omgången av utvärderingar av hälsopåståenden som grundar sig på de listor medlemsstaterna har skickat till EU-kommissionen (så kallade artikel 13.1-listan, avseende näringsämnes eller annat ämnes betydelse för kroppens tillväxt, utveckling och funktioner). EFSA ansåg att det endast fanns vetenskapligt stöd för en mindre andel (< 5 %) av de granskade hälsopåståendena i den andra och tredje omgången. Totalt kommer över 4.000 hälsopåståenden enligt artikel 13.1 att utvärderas av EFSA.

EU-kommissionen tillkännagav i september att man kommer att godkänna 13.1-hälsopåståenden i två steg (ej batchvis som tidigare informerats om). Steg 1 är godkännande av hälsopåståenden kring ämnen med icke-botaniskt ursprung, vilket förväntas ske andra halvåret 2011. Steg 2 blir godkännande av hälsopåståenden kring ämnen med botaniskt ursprung.

SNF/Branschstödet har utarbetat en översiktstabell som sammanfattar alla artikel 13.1-påståenden som EFSA kommit med utlåtanden kring. Tabellen är en god vägledning när det gäller att undvika användning av hälsopåståenden som ej är vetenskapligt styrkta.

EU-kommissionen har sedan den 21 oktober 2009 publicerat drygt 15 förordningar om godkända och icke godkända hälsopåståenden enligt artikel 13.5 (ny och/eller äganderättsligt skyddad dokumentation), artikel 14.1.a (minskad risk för sjukdom) och artikel 14.1.b (barns utveckling och hälsa).

Konsumentinformation

Märkningsregler – EU-kommissionens förslag till förordning

EU-kommissionen kom i början av 2008 med förslag till förordning om livsmedelsinformation till konsumenterna. Förslaget har diskuterats vidare under 2010, men slutgiltigt beslut i rådet och Europaparlamentet väntas tidigast våren 2012.

Diskussionerna i Europaparlamentet under våren handlade bland annat om ursprungsmärkning och näringsvärdesdeklaration.

Li informerade svenska parlamentariker om de svårigheter en generell ursprungsmärkning skulle medföra. ***Li*** kunde visa att endast en mycket låg andel av de frågor som ställs till medlemsföretagens konsumentkontakter handlar om ursprung. Det tyder på att frivillig märkning på det stora hela tillgodoser konsumenternas önskan om information, även om intresset för ursprung är stort inom vissa produktgrupper, såsom kött.

Ursprungsmärkning är en komplicerad fråga, inte minst eftersom innebörden av ”ursprung” varierar mellan olika produkter och från konsument till konsument. Det är också ofta rent tekniskt mycket svårt att ange denna typ av uppgifter på förpackningen.

Diskussionen om näringsvärdesdeklaration handlade bland annat om transfett och behovet av märkning av detta. ***Li*** påpekade att det numera knappt finns några svensktillverkade livsmedel som innehåller industriellt framställt transfett.

Efter EU-parlamentets första omröstning under sommaren 2010, den så kallade första läsningen, fortsatte rådet sitt arbete.

De svenska myndigheterna skickade under hösten ut ett stort antal remisser, som ***Li*** lämnade omfattande underlag till, ofta med mycket kort varsel. ***Li*** har även lämnat information till CIAA.

I det ursprungliga förslaget föreslår EU-kommissionen bland annat krav på minsta teckenstorlek på 3 mm på förpackningarna. Det anser ***Li*** vara omotiverat stort och den storlek som rådet enades om i december 2010 var 1,2 mm för höjden av lilla bokstaven x.

EU-kommissionens förslag att göra det obligatoriskt att ange energivärde och fem näringsämnen på förpackningens framsida anser ***Li*** vara dåligt underbyggt, och skulle ge svårförståelig näringsinformation till höga kostnader. Rådet enades i december om att inte kräva någon obligatorisk märkning på framsidan.

Rådets möten under hösten avhandlade en stor mängd detaljerade frågor, däribland vilken näringsinformation ett företag frivilligt ska få ange på framsidan av förpackningen. ***Li***:s ståndpunkt är att möjligheten att endast ange energi på framsidan bör finnas kvar, vilket även representanter för handel och konsumenter instämt i.

Li har deltagit vid ett par möten med Livs-

medelsverket och Jordbruksdepartementet och rent allmänt kan sägas att de har beaktat många av de synpunkter som förts fram. En viktig fråga är hur Sverige agerar när det gäller EU:s ofta ganska bristfälliga arbete med regelförenkling och konsekvensutredningar.

Allergener
CIAA:s arbete med allergiriktlinjer har fortsatt under 2010. ***Li*** har deltagit i arbetet och i december fattades beslut om huvuddokumentet, där mycket stämmer överens med de svenska branschriktlinjerna. Nu återstår bara arbetet med de olika bilagorna.

Vid den informationsdag som Livsmedelsverket och ***Li*** hade den 11 november behandlades bland annat märkning med ”spår av” på den färdiga varan i de fall då problemet egentligen gäller en ingående ingrediens.

”Utan-märkning”
Livsmedelsverket fick, efter beslut i domstol, rätt att förbjuda vad verket ansåg vara vilseledande ”utan-märkning”. ”Utan-märkning” finns på många förpackningar och kan bland annat ses mot bakgrund av de senaste årens tillsatsdebatt. Livsmedelsverket planerar utökad kontroll av denna typ av märkning.

Regelförenkling
Li har haft kontakter med Livsmedelsverket om förpackade produkter som tillverkas och säljs inom ett företags lokaler med egen personal, såsom bagerier. ***Li*** menar att konsumenten kan få en korrekt information om den produkt de köper av den som tar betalt över disk.

Hygien och kontroll

EU har sedan 2006 gemensamma regler inom hygien- och kontrollområdet. Reglerna är flexibla och inriktade på de mål som ska uppnås. Kontrollmyndigheternas uppgift är att granska och bedöma företagens rutiner och kontrollsystem så att reglerna uppfylls. Det är livsmedelsföretagaren som har ansvaret för att livsmedlen är säkra.

Under 2010 har arbetet fortgått med att tolka och tillämpa existerande regler, men det har även gjorts ändringar i bilagorna till hygien-

EU-förkortningar

CIAA – *Confederation of the Food and Drink Industries of the EU*. Livsmedelsindustrins branschorganisation inom EU.

EFSA – *The European Food Safety Authority* EU:s myndighet för livsmedelssäkerhet som arbetar med riskvärdering på uppdrag av EU-kommissionen. EFSA:s vetenskapliga arbete utförs av experter från medlemsländerna.

FVO – *Food and Veterinary Office* EU:s kontrollorgan inom livsmedels- och veterinärområdet. FVO granskar och kontrollerar hur medlemsländerna sköter den offentliga kontrollen i respektive land.

RASFF – *Rapid Alert System for Food and Feed* EU:s varningssystem för livsmedel som inte är säkra. Kontrollmyndigheterna kan sända ut varningar via detta system.

EU:s varningssystem

EU:s varningssystem för livsmedel som inte är säkra (RASFF – Rapid Alert System for Food and Feed) regleras i EU:s livsmedelslag förordning 178/2002, artikel 50.

Kontrollmyndigheterna kan sända information till varandra om hälsofarliga varor på marknaden via EU-kommissionens system. Under året diskuterades förslag till nya regler för en mer enhetlig tillämpning av EU:s varningssystem.

Li har bland annat framfört till CIAA:

- att en ”allvarlig” risk behöver definieras
- att det måste finnas tydliga kriterier för vad som utlöser en varning
- att det behöver klargöras hur myndigheterna i länderna ska samarbeta, exempelvis när olika bedömningar görs och när nationella regler finns.

Nya regler om tillämpning av RASFF förväntas i början av 2011. EU-kommissionen planerar dessutom att publicera en EU-vägledning med tolkningar och förtydligande.

och kontrollreglerna. Bland annat har vägledningarna om offentlig kontroll respektive riskklassning av livsmedelsanläggningar reviderats. Därtill har EU-vägledningarna till förordningen om livsmedelshygien respektive om animaliska livsmedel uppdaterats.

Omarbetad vägledning

I Livsmedelsverkets vägledning ”Offentlig kontroll av livsmedelsanläggningar” har bland annat kontrollområden och kontrollpunkter setts över. Myndigheternas årliga rapportering av kontrollresultat ska göras på ett enhetligt sätt till verket enligt ett rapporteringsformulär. Vägledningen har också kompletterats med en första specifik bilaga, ”Offentlig kontroll av butik och handel”.

I och med detta har den datorbaserade kontrollen förändrats och enligt Livsmedelsverket ska bland annat vägledningar, handböcker för kontroll och utbildningar utgöra en grund för kontrollmyndigheterna att bygga egna checklistor på.

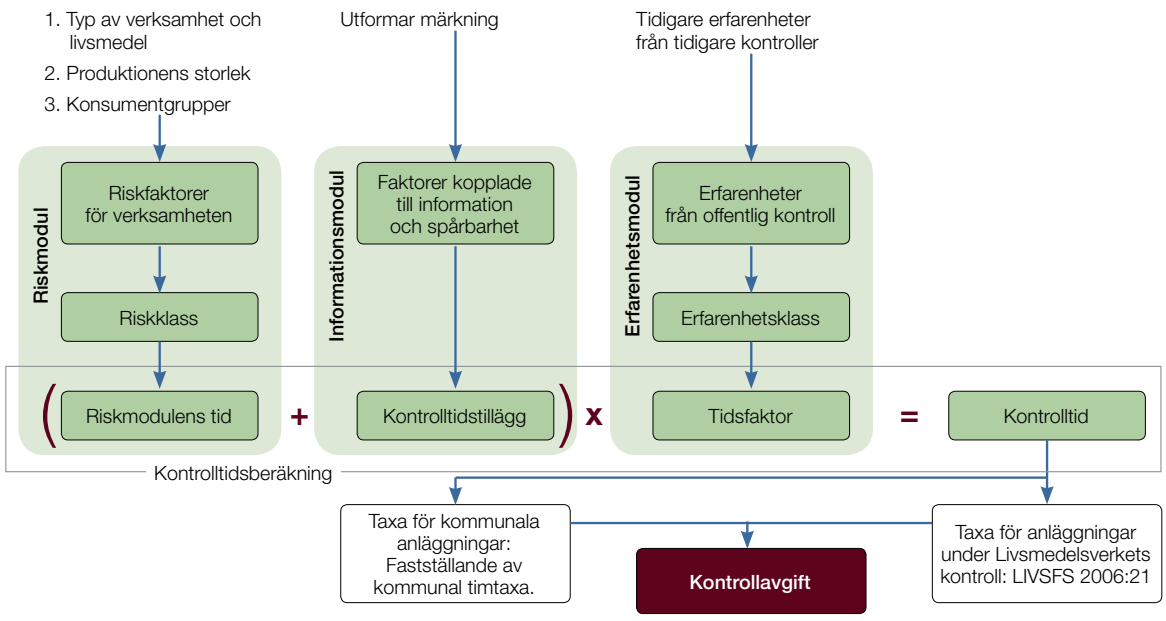
Li har i dialogen med Livsmedelsverket fört fram att det är av största vikt att samtliga kontrollmyndigheter i landet utgår från samma bas vid den offentliga kontrollen. Det kan exempelvis ske i form av ”kom-ihåg-listor” för olika typer av verksamhet, som sedan används och tillämpas flexibelt utifrån företagens olika förutsättningar.

Vägledning om riskklassning

I slutet av 2010 publicerade Livsmedelsverket en uppdaterad version av vägledningen ”Riskklassning av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrolltid”, som ska tillämpas för verksamhetsåret 2012 enligt verkets rekommendation.

Vid beräkning av tiden för kontroll, och därmed företagens avgifter, tas hänsyn till risk, information/redlighet och tidigare erfarenhet. Det innebär att det blir mer fokus på märkning och redlighet i den offentliga kontrollen framöver, vilket ***Li*** välkomnar. ***Li*** tror att detta kan leda till en bättre och mer konkurrensneutral kontroll inom detta område.

Li tycker att det är beklagligt att Livsmedelsverket inte har tagit någon hänsyn till kvalitetssäkringssystemen i den omarbetade vägledningen. ***Li*** är för förenklingar och att tiden för extern kontroll minskar.

Schematisk bild över modellen för klassning och beräkning av årlig kontrolltid. Kontrolltidsberäkningen sker genom sammanräkning av de olika modulernas tider. Summan av riskmodulens tid och kontrolltidstillägget multipliceras med erfarenhetsklassens tidsfaktor. Resultatet blir kontrolltiden.

_Li_:s hjälpreda om livsmedelshygien och egenkontroll – ny version 2010

_Li_:s hjälpreda om livsmedelshygien och egenkontroll med tillhörande bilaga ”Egenkontroll” har reviderats. Dessutom har en ny bilaga ”Mikrobiologi” utarbetats, som bland annat innehåller fakta om mikroorganismer, vilka faktorer som påverkar att mikroorganismer ökar i antal och hur tillväxten av mikroorganismer kan förhindras. Dokumenten publicerades i juni 2010.

Syftet är att ge tips och stöd för att underlätta företagens arbete med egenkontroll. _Li_:s Kommitté för Livsmedelslagstiftning (KLM) står bakom dokumenten som finns tillgängliga för medlemmar på _Li_:s hemsida.

Offentlig kontroll i Sverige

_Li_ fortsätter att verka för att den offentliga kontrollen ska bli mer likvärdig över landet och konkurrensneutral mellan företagen. Det gäller såväl tillämpningen av regler som avgiftssystem. _Li_ anser att livsmedelskontrollen bör vara ett statligt ansvar och är positiv till förändringar som medför att Livsmedelsverket får en utökad roll.

_Li_ förväntar sig att Livsmedelsverket använder de styrmedel som finns tillgängliga för att utveckla och förbättra kontrollen. Vidare anser _Li_ att det är av stor vikt att inspektörernas kompetens höjs, så att den flexibilitet som finns i lagstiftningen används och att livsmedelskontrollen anpassas efter företagets verksamhet och storlek.

_Li_ välkommar att Livsmedelsverket under 2011–2014 får särskilda medel för att höja kompetensen i den offentliga kontrollen i syfte att skapa en bättre kontroll till nytta för företag och konsumenter.

”Maten i Sverige är säker”

EU:s medlemsländer lämnar en årlig rapport till EU-kommissionen om den offentliga kontrollen ”från jord till bord”. I den samlade ”Rapporten om Sveriges kontroll i livsmedelskedjan 2009”, som publicerades sommaren 2010, görs den generella bedömningen att maten i Sverige är säker.

När det gäller livsmedelskontrollen framkommer att resurserna är otillräckliga och det råder brist på utbildade inspektörer. Det är stora skillnader mellan kontrollen i olika delar av landet. Antalet anläggningar per inspektör varierar från 20 till 400. Endast 57 procent av anläggningarna har haft kontrollbesök. Hela 7 procent av de livsmedelsanläggningar som har störst kontrollbehov fick inte något besök alls under 2009.

Offentlig kontroll

I Sverige finns omkring 74.500 livsmedelsanläggningar. Till detta kommer cirka 80.000 primärproducenter som är livsmedelsföretagare.

På livsmedelsområdet utförs den offentliga kontrollen på central, regional och lokal nivå. Ansvaret för livsmedelskontrollen fördelas på följande sätt:

- Livsmedelsverket kontrollerar drygt 600 anläggningar i landet.
- Länsstyrelserna, 21 stycken, kontrollerar primärproduktionen.
- Kommunerna, 290 stycken, kontrollerar de övriga cirka 74.000 anläggningarna.

EU granskar svensk livsmedelskontroll – företag besöks

EU:s kontrollorgan FVO, Food and Veterinary Office, genomför för första gången en omfattande granskning (General Audit) av Sveriges kontrollsystem i livsmedelskedjan under 2010 och 2011. Syftet är att se hur den offentliga kontrollen uppfyller kraven i EU:s regler och följer Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan. FVO:s slutrapport om Sveriges kontroll förväntas publiceras under 2011.

Tillsatser och aromer

Lagstiftningsarbetet inom EU på tillsatsområdet präglades under 2010 av EFSA:s arbete med att ta fram en ny tillsatslista samt nya riskvärderingar.

Li:s roll i denna process har mycket varit att inhämta, sammanställa och vidareförmedla fakta och statistik på olika förfrågningar från Livsmedelsverket, EU-kommissionen, EFSA och CIAA.

Ny tillsatslista – många remisser

EU:s tillsatslista är något förenklat en lista över vilka tillsatser som får finnas i vilka livsmedel och i vilka mängder.

Utformningen av den nya tillsatslistan skiljer sig markant från den nuvarande. Genom en ny vägledning ska företagen också lättare kunna hitta rätt kategorier och grupper för sina olika produkter. Huvuddokumentet består av 17 livsmedelskategorier, vilka i sin tur är fördelade på närmare 130 undergrupper.

Li har under året deltagit aktivt i utformningen av den nya tillsatslistan. Medlemmarnas engagemang har varit mycket stort och deras synpunkter har förmedlats vidare till Livsmedelsverket. Särskilt angeläget har varit att se till behoven av tillsatsanvändning i traditionellt svenska produkter.

I november arrangerade Livsmedelsverket en informationsdag i samråd med ***Li***, där bland annat den nya tillsatslistans utformning fanns på agendan liksom hur den är tänkt att användas.

Den nya tillsatslistan förväntas publiceras hösten 2011.

EFSA riskvärderar tillsatser på nytt – begär data från företagen

Av tillsatsförordningen framgår att förnyade utvärderingar ska göras av godkända tillsatser. Under året publicerades ett program för detta – samtliga tillsatser ska vara utvärderade senast 2018.

Först ut i EFSA:s granskning är färgämnen och under 2010 kom ett antal utlåtanden med anledning av detta. EFSA konstaterar att marginalen upp till det accepterade dagliga intaget (ADI) i vissa fall varit för liten och att det därmed kan finnas en risk för negativa hälsoeffekter. Granskningen förväntas i ett första skede bland annat resultera i lägre tillåtna nivåer av vissa färgämnen, liksom kraftiga begränsningar av tillsatser som innehåller aluminium.

Parallellt med arbetet med tillsatslistan och riskvärderingen har EFSA inlett en kartläggning av hur den faktiska användningen av olika tillsatser ser ut.

Nya aromregler

Nya aromregler ska tillämpas från och med 20 januari 2011. En del av dessa regler är mycket komplicerade och ***Li*** har bedömt att det finns behov av tolkningsstöd. CIAA har utarbetat en vägledning under 2010, vilken publicerades i mars 2011. Utdrag av denna – som berör nya kriterier för märkning med ”naturlig” – har ***Li*** översatt och publicerat på hemsidan.

EFSA har under året fortsatt utvärderingen av aromämnen till den så kallade ”Gemenskapsförteckningen”. Listan, som omfattar cirka 2.600 aromämnen, skulle ha antagits 31 december, men har försenats till hösten 2011.

Återskapad rök under lupp

Återskapad rök via rökkondensat, klassas enligt lagstiftningen som ”rökarom”. Metoden används idag främst inom kött- och charkindustrin som alternativ till traditionell rökning – vilket bland annat bidrar till att minimera halter av oönskade ämnen som normalt bildas vid rökning. Sverige är ett av de länder där metoden är vanlig.

Efter att EFSA:s utvärdering av ett antal så kallade primära rökkondensat blev klar, har tillåtna mängder diskuterats för olika produkt-

kategorier. I sammanhanget kom förslag upp på så pass låga mängder, att det i praktiken skulle omintetgöra användningen av återskapad rök.

Li har, tillsammans med främst Kött- och Charkföretagens organisation KCF, haft löpande dialoger med Livsmedelsverket och Jordbruksdepartementet, för att på bästa sätt föra fram de svenska argumenten i EU-sammanhang.

Det är oklart när förteckningen över godkända rökkondensat inklusive maxnivåer i olika livsmedelsgrupper blir färdig.

Främmande ämnen

Fokus på akrylamid
– ett ämne som bildas vid matlagning

Efter det uppmärksammade larmet om akrylamid 2002 har det varit ganska tyst om akrylamid i debatten. För myndigheter och livsmedelsföretag är dock frågan i högsta grad aktuell.

EU-kommissionens bedömning är att akrylamidhalten i vissa viktiga livsmedelskategorier inte har sjunkit märkbart och frågar sig därför om CIAA:s ”verktygslåda” för att få ned halterna verkligen har haft önskat resultat.

Kontrollprogrammet om akrylamid som EU-kommissionen initierade 2007 har förlängts till och med 2012.

EU-kommissionen presenterade under året utkast till ytterligare en rekommendation, vilken berör bevakning av så kallade ”indikativa värden” för akrylamid i en rad livsmedelskategorier, exempelvis i potatischips och mjukt bröd. De indikativa värdena är inga gränsvärden, men ska ses som vägledande och avser att påvisa behov av vidare undersökningar. I samband med de två nätverksmöten som SIK arrangerade under året, har representanter från bland annat ***Li*** och Livsmedelsverket diskuterat rekommendationen närmare.

EU-kommissionen vill att företagen arbetar mer aktivt med akrylamid. Det är inte helt enkelt, då bakomliggande faktorer för hur akrylamid bildas, är synnerligen komplexa. Verktygen för att minska halterna kan även se olika ut beroende på om produkten är baserad på spannmål eller potatis. ***Li*** ser därför ett stort behov av forskningsinsatser på området.

Li följer utvecklingen mycket noggrant. Löpande dialoger förs med främst Livsmedelsverket, CIAA och inom ***Li***:s interna nätverk.

När det gäller främmande ämnen fanns även andra så kallade processkontaminanter, såsom 3-MCPD-estrar och furan, på dagordningen under 2010. Kunskaperna är i många fall i sin linda och det krävs mer forskning på området.

Under 2010 infördes gränsvärden för ochratoxin A i kryddor och lakrits samt ändrades gränsvärden för aflatoxin i vissa nötter.

Seminarium om ”Aktuellt inom livsmedelssäkerhet” – ett samarbete mellan *Li* och Livsmedelsverket

I början av året hölls ännu ett årligt seminarium inom livsmedelssäkerhet. Mötet behandlade nyheter om främst ”främmande ämnen” avseende lagstiftning, kontroller, analysmetoder och gränsvärden. Utöver detta informerade Livsmedelsverket övergripande om EU:s pågående och kommande förhandlingsarbete gällande livsmedelslagstiftning för 2010–11.

Efter det gemensamma mötet, gavs möjlighet för företag att träffa ansvarig handläggare på verket.

Cirka 40 personer deltog från ***Li***:s medlemsföretag.

Utdrag ur CIAA:s aromvägledning

Exempel: En sorbet innehåller ”naturlig jordgubbsarom” och ”naturlig citronarom”.

Två ”naturliga aromer” används.

Både jordgubbs- och citronsmaken känns lätt igen.

Ingrediensförteckningen kan presenteras enligt något av följande alternativ:

- Ingredienser: (…), ”naturlig jordgubbsarom, naturlig citronarom”, (…)
- Ingredienser: (…), ”naturliga fruktaromer”, (…)
- Ingredienser: (…), ”naturliga jordgubbs- och citronaromer”, (…)
- Ingredienser: (…), ”jordgubbs- och citronaromer”, (…)
- Ingredienser: (…), ”aromer”, (…)

Material i kontakt med livsmedel

Förekomst av bisfenol A i nappflaskor av polykarbonat blev en dominerande fråga på materialområdet under 2010. Bisfenol A beskrevs ha ”hormonstörande effekter”. Även andra förpackningstyper än nappflaskor väckte intresse.

På uppdrag av EU-kommissionen har EFSA under året genomfört en förnyad riskvärdering av bisfenol A som visar att den tidigare värderingen kvarstår. Då det finns en vetenskaplig osäkerhet om effekterna av bisfenol A har dock försiktighetsprincipen fått råda och mot slutet av året valde EU-kommissionen att föreslå förbud av bisfenol A i nappflaskor av polykarbonat, avsedda för barn upp till ett år.

Regeringen har gett Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen i uppdrag att utreda och utvärdera om det är möjligt och lämpligt att införa ett nationellt förbud mot bisfenol A i vissa plastprodukter. Även ***Li*** och vissa företag har tillfrågats om användningen av bisfenol A i livsmedelsförpackningar. Regeringsuppdraget ska redovisas till miljödepartementet senast den 31 mars 2011.

Arbetet med den nya plastförordningen (PIM) fortsatte under 2010. Syftet är bland annat att slå samman och modernisera gällande plastdirektiv, men även att införa en del förändringar gällande migrationstester, det vill säga tester om ämnen i förpackningsmaterialet överförs till livsmedlet. Det finns en hel del oklarheter vad gäller tolkning av förordningen, liksom konsekvenser för livsmedelsföretagen. ***Li***:s bedömning är att förändrade migrationstester troligtvis leder till mer eller mindre ökade kostnader för företagen – direkt eller indirekt, vilket har påtalats. Förordningen ska tillämpas från och med 1 maj 2011. Befintliga plastdirektiv gäller parallellt med förordningen under en övergångsperiod.

Migration av ämnen från förpackningsmaterial är ett svårt och komplext område för livsmedelsindustrin. Egenkontrollen förutsätter att det förs en dialog mellan livsmedelsproducent och leverantör av förpackningsmaterial. Behovet av vägledning är stort och ***Li*** arbetar på två nivåer för att underlätta för medlemsföretagen:

- dels pågår arbete via CIAA där ett webbaserat verktyg utarbetas till hjälp för medlemsföretagen att uppfylla lagkraven vid val av förpackningsmaterial
- dels pågår arbete via Normpack (näringslivsgrupp för säkra förpackningar) i samråd med ***Li***, där målet är att ta fram en vägledning kring frågeställningar vid förpackning av livsmedel.

GMO

Under året fortsatte den kontroversiella frågan om LLP (Low Level Presence) att diskuteras. Frågan handlar om att spår av icke EU-godkänd GM-råvara skulle kunna accepteras i annan råvara och att detta skulle omfatta både foder och livsmedel. Någon enighet inom EU nåddes inte i frågan under 2010, och därmed fortsatte nolltolerans att råda mot råvaror som kontaminerats med icke EU-godkänd GM-råvara.

Eftersläpningen av godkännanden av GM-råvaror inom EU har de senaste åren lett till ett antal incidenter, där icke EU-godkänd GM-råvara kontaminerat annan råvara, bland annat soja. Det har i sin tur gjort att ”varningssystemet” RASFF dragits igång.

CIAA har varit mycket aktiva i LLP-frågan. ***Li*** har haft återkommande kontakter med CIAA och myndigheterna i Sverige.

Nya livsmedel

Revideringen av nuvarande förordning om nya livsmedel och nya livsmedelsingredienser startade i januari 2008. Under 2010 har frågan om framför allt kloning funnits på agendan, men någon enighet har inte nåtts inom EU, vilket leder till ytterligare förseningar.

Nanoteknologi omfattas av förordningen om nya livsmedel. Med anledning av detta har Livsmedelsverket under året haft en informationsdag, där bland annat risker/nytta och definitionen av nano diskuterades. Inbjudna till mötet var främst livsmedelsföretag och förpackningsindustrin.

Livsmedelsföretagen och näringspolitiken

Matlandet Sverige 30

Forskning och innovation 31

Exportfrämjande lockar fler företag 32

Regelförenkling 32

Förslag till jordbrukspolitisk reform inom EU 34

Livsmedelsföretagen och näringspolitiken

För livsmedelsföretagens långsiktiga utveckling och konkurrenskraft är investeringar i forskning och innovationer, liksom satsningar på nya marknader av stor vikt. ***Li*** arbetar brett och i nära samverkan med andra aktörer med insatser inom dessa områden.

Av stor betydelse, inte minst för de mindre företagen, är också att fortsätta verka för regelförenklingar. Det är en av flera viktiga näringspolitiska frågeställningar som ***Li*** arbetar med.

Matlandet Sverige

Satsningen *Sverige det nya Matlandet* fortsatte att utvecklas och ta form under 2010. I höstbudgeten avsatte regering och riksdag ytterligare budgetmedel till satsningen och en del nya mål utformades. Huvudsyftet med *Matlandet* är att skapa 20 000 nya jobb i livsmedelsbranschen till 2020.

Av de fem fokusområdena i *Matlandet* är området ”förädlad mat” av störst intresse för merparten av ***Li***:s medlemmar.

Vad det konkret handlar om är dels stöd till exportsatsningar och projekt inom forskning, innovation och kompetensutveckling och dels utfästelser från politiker och myndigheter att minska regelkrånglet för livsmedelsföretagen.

De senaste åren har ***Li*** tillsammans med SIK och ett antal företag genomfört 14 projekt inom ramen för matlandssatsningen. Projekten har till 50 procent delfinansierats av statliga medel och har sammantaget bidragit till en starkare internationell konkurrenskraft, snabbare produktutveckling, effektivare produktion, bättre klimatlösningar och ökande konsumentvärden.

Samtliga 14 projekt slutredovisades under 2010. Några av projekten finns beskrivna i broschyren ”Nya framsteg för Sveriges livsmedelsindustri” som SIK tagit fram tillsammans med ***Li***.

Li har under 2010 också varit med om att ta fram en kommunikationsplattform för hela matlandssatsningen.

Årets Uppstickare

Svenskt Butikskött AB fick utmärkelsen Årets Uppstickare 2010. Utmärkelsen delades ut av jordbruksminister Eskil Erlandsson under

Matlandsmål Förädlad mat

- Det ska vara enkelt, lönsamt och roligt att vara livsmedelsföretagare i Sverige.
- Lönsamheten bland livsmedelsföretagen ska öka.
- Antalet livsmedelsföretag ska öka med 20 procent till 2020.
- Livsmedelsexporten ska fördubblas till 2020, från dagens cirka 50 miljarder kronor till 100 miljarder kronor.
- Livsmedelsexporten ska vara en av Sveriges mest betydande exportsektorer.
- Det ska finnas tillgång till duktig och utbildad personal som behärskar matthantverket.
- Fler företag inom gruppen små- och medelstora företag ska bidra till exporttillväxten.

TvärLivs omfattar följande tre delar

Del **A**. Forskardrivna projekt

Del **B**. Företagsdrivna projekt

- **B1**. Små och medelstora företag – Forska&Väx
- **B2**. Företag

Del C. Kompetensutvecklande projekt

Del **A**, **B2** och **C** hanteras av Formas.

Del **B1** är del av Forska&Väx hos Vinnova.

den matlandetkonferens som anordnats på Öland.

Årets Uppstickare är ett pris för framgångsrika livsmedelsföretag som gör hälsosamma, innovativa, högförädlade produkter som innehåller svenska råvaror. Ett krav är att företaget under de senaste tre åren ska ha ökat sin omsättning och samtidigt visat positiva resultat efter finansiella poster.

– Marknadsframgångarna med ekologiskt och närproducerat kött med lokalt ursprung gör Svenskt Butikskött till ett föredöme, inte bara inom den hårt konkurrensutsatta köttbranschen utan även för hela matlandet Sverige, sa jordbruksminister Eskil Erlandsson i samband med prisutdelningen

Priset till Årets Uppstickare delades ut för sjätte gången. Bakom priset står Livsmedelsföretagen, Landsbygdsdepartementet och Lantbrukarnas Riksförbund.

Forskning och innovation

Tvärvetenskapliga forskningsprogrammet för livsmedel – TVÄRLIVS

Staten och livsmedelsbranschen lanserade i början av året den gemensamma satsningen för att stödja svensk livsmedelsforskning, *Tvärvetenskapligt forskningsprogram för livsmedel*.

Formas och Vinnova satsar upp till 100 miljoner kronor under de fem åren under förutsättning att näringslivet bidrar med minst lika mycket. Programmet är en samverkan mellan Formas, Vinnova, Livsmedelsföretagen, Stiftelsen Lantbruksforskning och Svensk Dagligvaruhandel. Programmet ska stimulera behovsmotiverad forskning inom livsmedelsvetenskap och andra forskningsområden av betydelse för livsmedelsbranschen.

Tre informationsmöten om forskningsprogrammet arrangerades under februari-mars i Lund, Stockholm och Göteborg med syftet att stimulera näringsliv och universitet/högskolor att gemensamt ansöka om forskningsmedel.

Totalt inkom under våren 66 ansökningar till Formas/Vinnova där forskarsamhället och näringslivet tillsammans ansökt om medel för att utföra forskningsprojekt inom livsmedelsområdet. Många projekt var av hög kvalitet och totalt beviljades forskningsmedel för nio projekt och planeringsbidrag till fem projekt.

Vinnovas Forska & Växa hade under hösten ett ansökningstillfälle där totalt tre projekt beviljades medel.

Livsmedelsforskning – livsviktigt samarbete mellan akademi och bransch

I november arrangerade Tvärlivs programråd och forskarskolan LiFT:s studierektorer ett mycket

Vad är LiFT?

Forskarskolan LiFT – ”Livsmedelsproduktion med Framtidens Teknologier” är en nationell forskarskola som startade 1997 med forskarvärlden och livsmedelsindustrin i samarbete.

Det övergripande målet är att stärka svensk livsmedelsindustris konkurrenskraft genom att utbilda doktorer med hög vetenskaplig kompetens inom områden av stor betydelse för den svenska livsmedelsbranchens utveckling.

Forskarskolan drivs gemensamt av Lunds Tekniska Högskola, Chalmers Tekniska Högskola och SLU i nära samarbete med industrin genom Livsmedelsföretagen.

välbesökt seminarium kring forskningens betydelse för branschens konkurrenskraft.

De första 14 projekten som beviljats medel inom TvärLivs presenterades. Även forskarskolan LIFT och dess doktorander presenterade aktuella projekt.

Exportfrämjande lockar fler företag

Genom exportfrämjande insatser söker ***Li*** inom satsningen Food from Sweden, som drivs av Exportrådet, bidra till regeringens och branschens gemensamma mål om att livsmedelsexporten ska fördubblas till 100 miljarder kronor 2020.

Food from Sweden genomför särskilda insatser för att fler företag inom gruppen små- och medelstora företag ska bidra till exporttillväxten.

Bland ***Li***:s medlemsföretag finns ett ökande exportintresse. Under 2010 deltog 120 företag i olika exportfrämjande aktiviteter som genomfördes under varumärket Food from Sweden.

Många av dessa företag deltog i flera främjandeaktiviteter under året. Sett till antal unika företag som fått statlig medfinansiering för deltagande i olika aktiviteter är antalet ungefär på samma nivå som året innan. Däremot deltar företagen i allt fler aktiviteter.

Uppdraget att främja svensk livsmedelsexport kommer från Landsbygdsdepartementet. Bistår gör en styrgrupp som utses av Exportrådet och ***Li***, bestående av erfarna exportföretag, och representanter för Jordbruksverket och Landsbygdsdepartementet. ***Li***:s VD är ordförande.

En prioriterad aktivitet under 2010 var satsningen på Storbritannien och de kedjesamarbeten som där inletts i syfte att skapa kontakter mellan svenska leverantörer och brittiska inköpsorganisationer.

Syftet har varit att få in svenska livsmedel på hyllorna i ett urval av brittiska livsmedelskedjor som till exempel John Lewis Food Halls (Waitrose) i London. Då detta har varit mycket lyckat har man beslutat att förlänga testperioden ytterligare.

Vidare har Exportrådet arrangerat Sverigemontrar under varumärket Food From Sweden på tre större livsmedelsmässor i Europa: Sötsaksmässan ISM i Köln, Biofach i Nürnberg (ekologiska produkter) samt PLMA i Amsterdam (private label).

Samtliga mässor var lyckade enligt deltagande företag och många av dem som ställde ut ämnar delta även 2011.

För första gången deltog Food from Sweden i Ryssland, på World Food i Moskva, en mässa som vänder sig både till fackhandel och konsument.

Under 2010 genomfördes också en omfattande marknadsanalys rörande den ryska livsmedelsmarknaden, som är enorm och under stark tillväxt med en allt större grupp mycket köpstarka konsumenter. Rapporten presenterades i samband med seminarier i Stockholm, Malmö och Göteborg .

En besöksresa till Österrike med butiksbesök och seminarier genomfördes för att ge exportintresserade företag kunskap om marknaden.

Årets livsmedelsexportör

Ingrediensföretaget Aromatic AB utsågs till Årets Exportör 2010. Priset delades ut på Livsmedelsföretagens Dag 2010.

– Vi är mycket glada att en medlem av ingrediensindustrin vinner, eftersom vi står för en stor exportandel. Det är en bransch som har lätt för att exportera och som borde få mer uppmärksamhet, sa Aromatics VD Mats Persson i samband med prisutdelningen.

Aromatic tillverkar ingredienser till moderna bröd- och bakprocesser. All produktion sker i Sverige i en modern och tekniskt avancerad anläggning. Företaget har också egen personal på nio olika nyckelmarknader och ett stort antal distributörer runt om i världen.

Regelförenkling

Li framför i många olika sammanhang krav på enkla och konkurrensneutrala regler, enhetlig tillämpning av lagstiftningen, förbättrad rådgivning, tydliga vägledningar och andra insatser som underlättar för företagen i vardagen, givetvis utan att livsmedelssäkerheten och redligheten äventyras.

Li lyfter också fram att arbetet med regelförenkling måste förbättras på EU-nivå. Det är av största vikt att det efterfrågas och görs konse-

kvensutredningar inom EU, inte bara av EU-kommissionens ursprungliga regelförslag utan även av ändringar som görs senare i processen. Detta för att undvika beslut som varken är till nytta för konsumenterna eller är rimligt genomförbara för företagen.

Regelrådet
Under 2010 yttrade sig Regelrådet över 171 förslag till nya och ändrade regler. I 44 procent av fallen har Regelrådet avstyrkt att förslagen införs med motiveringen att det inte har visats att den lösning som valts är den bästa ur administrativ synpunkt. De konsekvensutredningar som alltid ska ligga till grund för förslagen bedömdes som bristfälliga i 61 procent av fallen.

NNR:s regelbarometer
Näringslivets Regelnämnds (NNR) regelbarometer 2010 visar att genomförda regelförenklingar inte i tillräcklig utsträckning motsvarar näringslivets önskemål. Det kan finnas en fördröjning mellan de framsteg i regelförenklingsarbetet som regering, departement och myndigheter rapporterar om och när företagarna i Sverige märker av förändringarna.

***Li*:s enkät till företagen om förenkling**
I ***Li***:s konjunkturenkät som genomfördes hösten 2010 framgår att regelförenklingar är efterfrågade av medlemsföretagen, 64 procent anger det som viktigt till mycket viktigt. Så här långt uppger 70 procent av företagen att de inte har märkt av regelförenklingar när det gäller livsmedelslagstiftningen. 15 procent anger en viss förändring medan 15 procent har noterat en förändring. Företagen anser att det är viktigt med tydliga vägledningar, utökat stöd och rådgivning samt en förbättrad och likvärdig livsmedelskontroll.

Under förra mandatperioden satte regeringen upp målet att företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk skulle minska med 25 procent till hösten 2010.

Det departement som lyckats bäst är Landsbygdsdepartementet. Landsbygdsminister Eskil Erlandsson har nu valt att sätta ett nytt mål för det egna departementet och siktar på att minska de administrativa kostnaderna för företagen med 50 procent till 2014, jämfört med 2006. *Det ska vara enkelt, lönsamt och roligt att vara*

Årets Exportör 2010, Aromatic AB, VD Mats Persson.

Regelförenkling – Regelrådet

Regelrådet är en fristående statlig kommitté som granskar utformningen av förslag till nya och ändrade regler som kan få ekonomiska effekter för näringslivet. Regelrådet ska också bedöma de numera obligatoriska statliga konsekvensutredningarnas kvalitet. Regelrådets uppdrag har förlängts till och med 2014.

livsmedelsföretagare i Sverige, lyder landsbygdsministerns devis.

Även om företagen inte har märkt så mycket av regelförenklingen i sin vardag, så anser ***Li*** att utvecklingen inom livsmedelsområdet går åt rätt håll.

Li välkomnar också att Livsmedelsverket från den 1 januari 2011 har inrättat en rådgivningsenhet som ger råd till konsumenter, företag och kostarbetare.

Li är engagerad i referensgruppen till Livsmedelsverkets regelförenklingsprojekt, Klara. Verket ser bland annat över tillämpningen av reglerna när det gäller egenkontroll och HACCP samt arbetar med att förbättra informationen till företagare på hemsidan.

Förslag till jordbrukspolitisk reform inom EU

EU-kommissionen presenterade i november 2010 ett övergripande förslag till jordbrukspolitisk reform, *Den gemensamma jordbrukspolitiken mot 2020*.

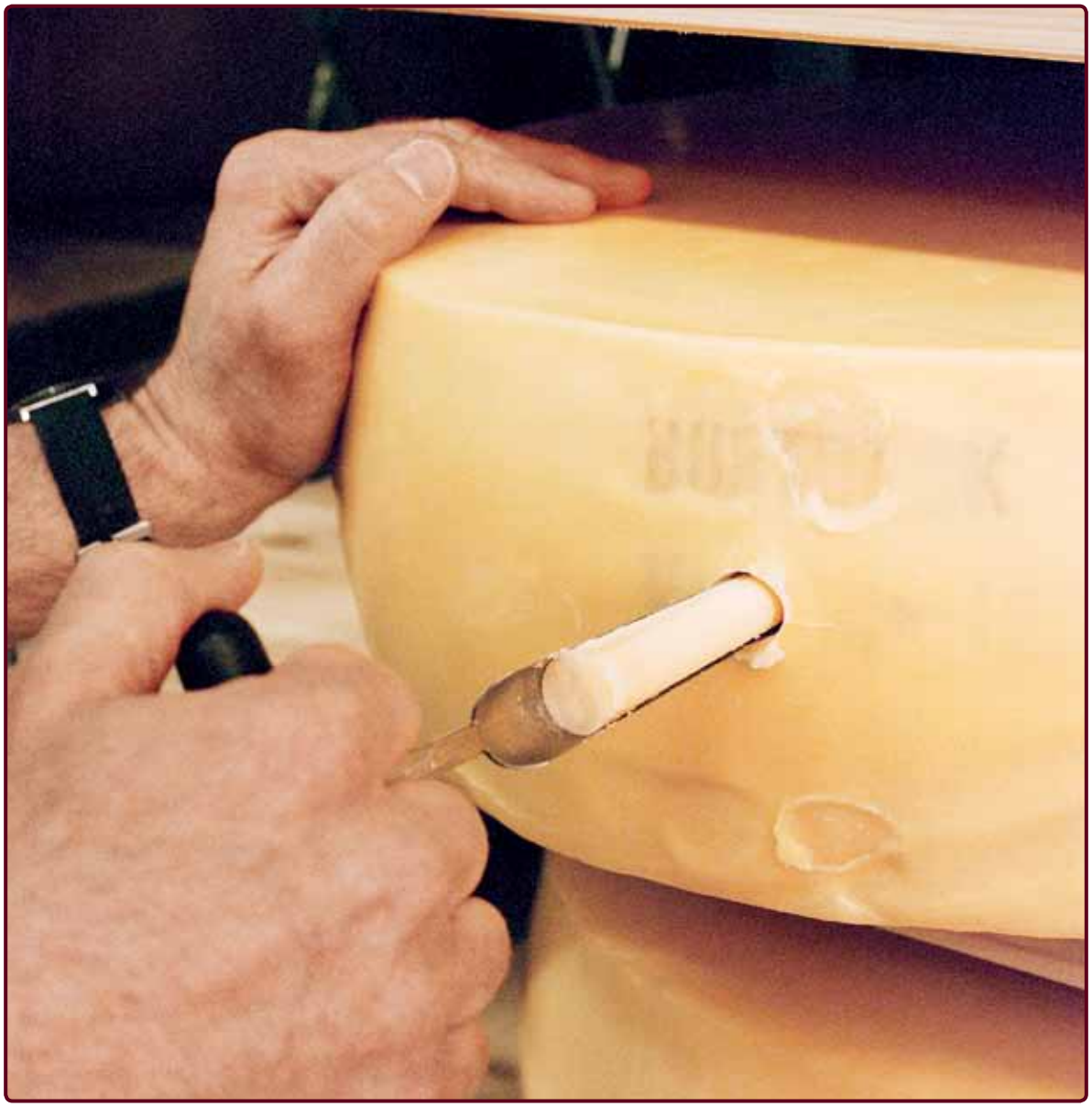
EU-kommissionen konstaterar att dagens jordbrukspolitik är ohållbar. Den anses inte utformad att klara framtidens utmaningar i fråga om livsmedel, naturresurser och ekonomisk balans inom och utom EU. EU-kommissionen förordar i meddelandet ökade satsningar på miljö, hållbar utveckling och innovation.

Den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) bör enligt svenska regeringen förbli ett gemensamt politikområde och utformas i linje med principerna om subsidiaritet, proportionalitet och en sund ekonomisk förvaltning. Jordbrukspolitiken bör även vara förenlig med politiken för global utveckling och ta hänsyn till utvecklingsländernas förutsättningar att förbättra tillväxten i jordbruket och att bedriva handel.

Li sluter upp bakom den traditionella svenska linjen att det krävs en ökad marknadsorientering och ett ökat fokus på landsbygdsutveckling.

Li förordar att landsbygdsprogrammet anpassas för att i ökad utsträckning främja konkurrenskraft och tillväxt genom att stimulera innovationer i förädlingsledet samt till att stärka sambandet mellan forskning och tillämpning.

Förslaget behandlas av ministerrådet och Europaparlamentet. Målsättningen är att anta slutsatser i ministerrådet våren 2011 under det ungerska ordförandeskapet och att reformen genomförs från och med 2013.

Arbetsgivarfrågor

Avtalsfrågor	*38*
Löner	*38*
Rådgivning i arbetsgivarfrågor	*38*
Medbestämmande- och tvisteförhandlingar	*38*
Processer	*39*
Områdesbevakning och information	*39*
Utbildning och kurser	*39*
Arbetsmiljöfrågor	*39*
Kompetensförsörjning	*40*

Arbetsgivarfrågor

Avtalsfrågor

Redan under 2009 startade förberedelserna inför avtalsrörelsen 2010. Inom Svenskt Näringsliv skapades en ny samverkansordning som bland annat innebar att det först ingångna avtalet på den internationellt konkurrensutsatta sektorn skulle utgöra utgångspunkten för övriga förhandlingar (”märket”).

Naturligtvis var förutsättningarna starkt påverkade av den rådande ekonomiska krisen och arbetsgivarsidans utgångspunkter var att det erfordrades korta avtal med oförändrade allmänna villkor, ökade möjligheter till lokala anpassningar och att de centrala avtalen inte skulle föreskriva löneökningar.

De fackliga kraven var dock omfattande. Förutom lönekrav på mellan 2,6 och 4,6 procent krävde LO-förbunden bland annat rätt till heltid och fackligt veto mot inhyrning från bemanningsföretag.

För första gången sedan Industriavtalet tecknades mottog Livsmedelsföretagen varsel om stridsåtgärder. Livsmedelsarbetareförbundet varslade i ett första steg om blockad i hela branschen från den 1 april 2010 mot övertidsarbete, nyanställning och utökad bemanning, det vill säga inhyrd arbetskraft från bemanningsföretag. Senare utökades varslet till att avse total arbetsnedläggelse från den 7 april i ett antal angivna företag i branschen. Syftet med de planerade åtgärderna var att nå avtal som omfattade en reglering av bemanningsfrågan. Avtal kunde dock träffas innan stridsåtgärderna utlöstes.

Bemanningsfrågan löstes i förhållande till Livsmedelsarbetareförbundet genom en särskild förhandlingsordning. Den innebär att förhandlingar enligt medbestämmandelagen vid inhyrning längre än fem veckor, ska ges ett särskilt innehåll om Livsmedelsarbetareförbundet i samband med förhandlingen framför att inhyrningen kan anses strida mot bestämmelserna om företrädesrätt till återanställning i 25 § anställningsskyddslagen.

Sedan industrin tecknat nya förbundsavtal beslutade Teknikföretagen att säga upp Industriavtalet. Övriga förbund som var bundna av avtalet valde att inte säga upp det, utan att i stället genomföra en gemensam analys av situationen (med undantag av Tekoindustrin som i likhet med Teknikföretagen sade upp avtalet). Under hösten 2010 initierades en diskussion med fackförbunden om att ta fram ett nytt Industriavtal och ett sådant arbete startades innan årsskiftet.

Löner

Det avtal som tecknades med Livsmedelsarbetareförbundet innebär löneökningar på 412 öre på 22 månader. Den första lönerevisonen var framskjuten två månader till den 1 juni 2010 och var på 116 öre. Avtalen med Unionen och Sveriges Ingenjörer anger att lönerna, om de lokala parterna inte enas om annat, ska ökas med sammantaget 3,2 procent under de två åren, varav 0,9 procent den 1 juni 2010. Liksom tidigare är avtalet med Ledarna baserat på den lokala lönedialogen och saknar uppgifter om nivåhöjande summa. Avtalen med Handelsanställdas förbund och Hotell och Restaurang Facket följde märket.

Rådgivning i arbetsgivarfrågor

2010 bedrev ***Li*** som vanligt en omfattande rådgivning inom områdena arbetsrätt, förhandlingar och arbetsmiljö. Varje arbetsrättsjurist och förhandlare inom ***Li*** ansvarar för olika branscher och är kontaktpersoner för företagen.

Naturligtvis kom under 2010 stort fokus att läggas på de nya avtalen. ***Li*** bjöd också in till avtalsseminarier på olika platser i landet för att informera om avtalen.

Medbestämmande- och tvisteförhandlingar

Under verksamhetsåret 2010 begärdes 84 centrala medbestämmande- och tvisteförhandlingar. Av de centrala förhandlingarna hade merparten (68) påkallats av Livsmedelsarbetareförbundet. Andra fackliga motparter vid centrala förhandlingar var Unionen, Ledarna samt Hotell och Restaurang Facket. De centrala förhandlingarna gällde:

- lön och annan ersättning, lönerevision, lönepottens fördelning – 13 förhandlingar
- arbetsbrist, arbetstid, bemanning, uppsägning/avsked och turordningsfrågor – 23 förhandlingar
- återanställningsrätt – 3 förhandlingar
- andra påstådda brott mot lag eller kollektivavtal – 27 förhandlingar
- tolkningsföreträde, omorganisation, rehabilitering, facklig tid, sjuklön och personliga arbetsförhållanden med mera – 18 förhandlingar

Processer

Processer i arbetstvister, det vill säga tvister om regler i kollektivavtal eller andra tvister rörande förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, förs antingen i Arbetsdomstolen efter avslutade tvisteförhandlingar eller, i tvister med oorganiserade arbetstagare, vid tingsrätt. I de senare fallen kan tingsrättens dom överklagas till Arbetsdomstolen, som därmed alltid är sista instans när det gäller arbetstvister.

Under 2010 har ***Li***:s arbetsrättsjurister handlagt 14 mål (varav nio inkom under 2010).

Områdesbevakning och information

Li har även under 2010 haft en löpande omvärldsbevakning inom områdena arbetsrätt, arbetsmarknad och arbetsmiljö. Den viktigaste nyheten under året var den nya och förenklade semesterlagen som trädde i kraft den 1 april 2010.

Li informerar kontinuerligt om viktigare arbetsgivarfrågor i cirkulär som skickas till samtliga medlemsföretag. I Arbetsgivarnytt informerar ***Li*** fortlöpande om nyheter inom arbetsrätt, arbetsmiljö och EU-frågor. Aktuella domar från Arbetsdomstolen sammanfattas och kommenteras. Arbetsgivarnytt kom under 2010 ut med tio nummer.

Utbildning och kurser

Li genomförde under 2010 flera kurser inom ämnesområdena arbetsrätt och arbetsmiljö. Under året höll ***Li*** också, efter särskilda förfrågningar från medlemsföretag, ett flertal företagsanpassade utbildningar, både i arbetsmiljö och i arbetsrätt. Två öppna tvådagarskurser i arbetsrätt genomfördes under verksamhetsåret, en i Margretetorp i Skåne och en i Steningevik norr om Stockholm.

Arbetsmiljöfrågor

Företagskontakter

Den löpande rådgivningen till företagen när det gäller arbetsmiljöfrågor har ökat i omfattning under året. ***Li***:s arbetsmiljönätverk har expanderat och har nu sammanlagt 45 medlemmar. En första träff i nätverket ägde rum i januari 2010 i Stockholm.

Stödmaterial till företagen

Li:s webbsidor om arbetsmiljö utvecklades ytterligare under året med tips, råd, checklistor, statistik, forskning samt aktuell information och länkar.

Prevent (en förening inom arbetsmiljöområdet med Svenskt Näringsliv, LO och PTK som huvudmän) har i samarbete med ***Li*** och Livs arbetat fram ett branschanpassat utbildningsmaterial som trycktes under hösten 2010. Materialet ska användas bland annat vid SAM-utbildningar. (SAM står för systematiskt arbetsmiljöarbete).

Li har i samarbete med Livsmedelsarbetareförbundet och Alna arbetat vidare med att utforma ett partsgemensamt informations- och utbildningsmaterial om alkohol och droger i arbetslivet. Materialet blir klart under våren 2011.

Samarbetet med AFA Försäkring har fortsatt för att sprida kunskap om det kostnadsfria datasystemet för rapportering av tillbud, skador och olyckor. Under år 2010 har Arla Foods AB som första livsmedelsföretag implementerat systemet på sina 12 anläggningar.

Rehabverktyget (www.rehabverktyget.se) är ett webbaserat verktyg som riktar sig till chefer och ledare med rehabiliteringsansvar. Verktyget ägs av Bliwa Stiftelsen och förvaltas av Rehabpartner AB. Utveckling och uppdatering av verktyget sker kvartalsvis där ***Li*** och Unionen ingår i projektgruppen.

Under året har samarbetet med delbranschföreningarna fortsatt genom att arbetsmiljön finns som ett tema i tidningen BRÖD och tidningen KöttBranschen.

Samarbete med fackförbund
Arena är ett samarbetsorgan inom områdena arbetsmiljö, kompetensutveckling och jämställdhet som skapats gemensamt av ***Li*** och motparterna på tjänstemannaområdet; Unionen, Sveriges Ingenjörer och Ledarna. Under året har Arena träffats vid fyra tillfällen.

Forum är ett samarbetsorgan mellan ***Li*** och Livsmedelsarbetareförbundet. Efter två års uppehåll startade Forum igen hösten 2010. Det beslutades att Forum ska behandla såväl arbetsmiljöfrågor som förhandlingsfrågor.

Forskningsprojekt
STAR – Projektet om styckarnas arbetsmiljö har under året arbetat aktivt med förbättringsåtgärder för styckarnas arbetsmiljö, främst med fokus på knivens skärpa. Projektet har också fått Arbetsmiljöverket att utföra en omfattande inspektionsverksamhet inom styckningsbranschen, vilket även kommer att fortsätta under år 2011.

Forskningsprojektet *Högre säkerhet i livsmedelsindustrin* som har drivits av Arbets- och Miljömedicin vid Göteborgs Universitet har avslutats under året. Syftet var att uppnå ett förbättrat säkerhetsklimat och därmed färre olyckor. Resultatet av interventionerna levereras under våren 2011.

AFA:s forskningsprojekt *Kvinnor i industrin* som har genomförts av bland annat IVL Svenska Miljöinstitutet och Innventia AB med syfte att förbättra arbetsmiljön för kvinnor. Projektet avslutades under år 2010 och resultaten levereras under våren 2011.

Kompetensförsörjning

En viktig förutsättning för att livsmedelsföretagen långsiktigt ska kunna växa och stärka sin konkurrenskraft är att de kan behålla och rekrytera medarbetare med rätt kunskaper och färdigheter.

Li är delaktig i uppbyggnaden och utformningen av olika utbildningar av intresse för medlemsföretagen. ***Li*** och representanter för företagen sitter med i flera olika styrgrupper och samverkansgrupper på utbildningsområdet.

Ett omfattande arbete läggs ned på att försöka få fler skolor och utbildningsanordnare runt om i landet att lokalisera och rikta in utbildningsutbudet så att det hamnar mer i linje med företagens kompetens- och försörjningsbehov.

Det är också viktigt att nå eleverna, en särskild marknadsföringsinsats riktas till elever i årskurs 9 inför gymnasievalet.

Under 2010 har ***Li*** aktivt medverkat i olika projekt där fokus bland annat legat på gymnasiereformen Gy2011. ***Li*** har funnits med i flera olika programgrupper, bland annat Industritekniskt program, Teknikprogrammet och El- och energiprogrammet.

Ett annat gymnasieprogram där ***Li*** har haft stort inflytande är det nykomponerade Restaurang- och livsmedelsprogrammet. ***Li*** finns här representerat i det Nationella programrådet.

Under de senaste åren har ***Li*** mer och mer engagerat sig i Teknik College. Det är ett koncept som har blivit mycket framgångsrikt och som spridit sig över landets skolor.

Li har under året också varit med i ett projekt för att höja attraktionskraften främst för våra livsmedelsutbildningar men även för livsmedelsbranschen som helhet. I det arbetet finns nu en handlingsplan framtagen.

Li arbetar på att få fram medel för att under kommande år fokusera på att höja livsmedelsutbildningarnas attraktionskraft och därmed stärka kompetensförsörjningen till gagn för medlemsföretagen.

Livsmedelsindustrin i siffror

Livsmedelsindustrins struktur

Tabell 1. Livsmedelsindustrins anställda fördelade på delbranscher 1985–2010. Samtliga företag och samtliga anställda.
Tabell 2. Livsmedelsindustrins totala antal företag fördelade på delbranscher 1985–2010.
Tabell 3. Antal företag i livsmedelsindustrin 2010 fördelade efter storlek.
Tabell 4. Livsmedelsindustrins storlek i förhållande till övrig industri i Sverige mätt efter antal årsanställda 2010.
Tabell 5. Livsmedelsindustrins storlek i förhållande till övrig industri i Sverige mätt efter omsättning 2009.
Tabell 6. Största livsmedelsföretagen i Sverige 2010.
Tabell 7. Livsmedelsindustrins produktionsstorlek i EU 2009.
Tabell 8. Livsmedelsindustrins storlek mätt i antal sysselsatta i EU 2009.

Konsumtion

Tabell 9. Konsumenternas utgifter för livsmedel och övriga varor och tjänster 1970–2010.
Tabell 10. Försäljning av livsmedel och drycker inom handeln 2008–2009 i miljoner kronor.
Tabell 11. Försäljning av livsmedel och drycker inom handeln 2008–2009 i kronor per capita.
Tabell 12. Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2008–2009 i miljoner kronor.
Tabell 13. Konsumtion av djupfrysta livsmedel per varugrupp 2010, ton och kg per capita.
Tabell 14. Konsumtion av djupfrysta livsmedel fördelade på delmarknaderna restaurang/storhushåll och konsument 2010, ton.
Tabell 15. Utveckling av konsumtion av djupfryst 1975–2010. Index 1975 = 100.
Tabell 16. Konsumtion av glass och övriga djupfrysta livsmedel 1950–2010, liter resp kg per capita.
Tabell 17. Konsumtion av glass fördelad på produktkategori 1980 och 2010, 1.000 liter.

Utrikeshandel

Tabell 18. Export av jordbruksvaror och livsmedel 1992–2010.
Tabell 19. Import av jordbruksvaror och livsmedel 1992–2010.
Tabell 20. Sveriges handel med jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010.
Tabell 21. Sveriges import av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010.
Tabell 22. Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010.
Tabell 23. Sveriges handel med jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010 fördelad på ländergrupper.
Tabell 24. Sveriges handel med förädlade livsmedel 2008–2010.

Prisutveckling

Tabell 25. Konsumentprisutveckling totalt och för livsmedel 1995–2010.

Avtalsområden

Tabell 26. Livsmedelsföretagens kollektivavtalsområden 2010.
Tabell 27. Livsmedelsföretagens medlemsföretag. Regional fördelning 2010.

Livsmedelsindustrins struktur

Tabell 1. Livsmedelsindustrins anställda fördelade på delbranscher 1985–2010. Samtliga företag och samtliga anställda.

Bransch	1985	1990	1995	2000	2005	2010
Slakteri- och charkuteriindustri	18.598	17.523	17.978	14.500	14.283	10.814
Mejeri- och glassindustri	9.445	9.405	9.067	8.690	8.067	6.412
Frukt- och grönsakskonservindustri	5.984	5.899	3.510	4.157	5.066	4.328
Fisk- och fiskkonservindustri	2.487	2.218	1.573	2.064	1.941	1.873
Olje- och fettindustri	2.334	1.219	1.519	1.830	1.357	819
Kvarn- och stärkelseindustri	1.913	712	1.080	1.226	1.316	1.659
Bageriindustri	15.035	16.807	15.471	14.744	14.440	13.910
Sockerindustri	2.361	2.038	1.217	882	617	513
Choklad- och konfektyrindustri	4.269	5.112	3.772	3.595	3.783	2.383
Övrig livsmedelsindustri	3.553	5.391	3.419	3.567	3.026	5.999
Spritdrycks- och vinindustri	958	1.104	880	683	861	980
Maltdrycksindustri	2.228	2.888	1.738	2.356	3.261	2.893
Mineral- och läskedrycksindustri	1.001	1.247	2.072	2.817	722	960
Hela livsmedelsindustrin	**70.165**	**71.572**	**63.296**	**61.111**	**58.740**	**53.543**

KÄLLA: SCB

Tabell 2. Livsmedelsindustrins totala antal företag fördelade på delbranscher 1985–2010.

Bransch	1985	1990	1995	2000	2005	2010
Slakteri- och charkuteriindustri	456	457	513	497	484	458
Mejeri- och glassindustri	190	198	157	107	113	134
Frukt- och grönsakskonservindustri	105	94	124	143	166	200
Fisk- och fiskkonservindustri	176	150	144	180	200	204
Olje- och fettindustri	18	15	32	41	45	44
Kvarn- och stärkelseindustri	302	204	167	143	115	110
Bageriindustri	2.033	1.934	1.457	1.387	1.428	1.331
Sockerindustri	15	15	10	3	3	5
Choklad- och konfektyrindustri	130	139	135	163	188	203
Övrig livsmedelsindustri	211	275	138	138	259	359
Spritdrycks- och vinindustri	12	11	11	24	39	48
Maltdrycksindustri	36	28	34	31	37	43
Mineral- och läskedrycksindustri	38	33	34	30	37	38
Hela livsmedelsindustrin	**3.722**	**3.553**	**2.946**	**2.887**	**3.114**	**3.177**

KÄLLA: SCB

Tabell 3. Antal företag i livsmedelsindustrin 2010 fördelade efter storlek.

Storlek, antal anställda	Antal företag
0	1.262
1–4	806
5–9	428
10–19	315
20–49	218
50–99	70
100–199	37
200–499	20
500–	21
Totalt	**3.177**

KÄLLA: SCB

Tabell 4. Livsmedelsindustrins storlek i förhållande till övrig industri i Sverige mätt efter antal årsanställda 2010.

	Sysselsatta, antal
1 Maskinindustri	92.887
2 Transportmedelsindustri	75.619
3 Metallvaruindustri	65.713
4 Livsmedelsindustri	**53.543**
5 Elektroindustri	34.211
6 Kemisk industri	33.397
7 Trävaruindustri	31.820
8 Massa- och pappersindustri	31.772
9 Järn-, stål- och metallverk	29.489
10 Grafisk industri	16.001

KÄLLA: SCB

Tabell 5. Livsmedelsindustrins storlek i förhållande till övrig industri i Sverige mätt efter omsättning 2009.

Bransch	Nettoomsättning, mkr
1 Transportmedelsindustri	211.612
2 Maskinindustri	172.336
3 Livsmedelsindustri	**160.286**
4 Kemisk industri	158.601
5 Elektroindustri	130.458
6 Massa- och pappersindustri	119.951
7 Järn-, stål- och metallverk	102.485
8 Metallvaruindustri	101.514
9 Trävaruindustri	80.249
10 Elapparaturindustri	62.335

KÄLLA: SCB, Li

Tabell 6. Största livsmedelsföretagen i Sverige 2010.

	Försäljning, mkr	Antal anställda
AarhusKarlshamn	14.808	2.101
Lantmännen Livsmedel [1]	14.484	6.681
Arla Foods Sverige	13.066	3.243
HK Scan Sverige	9.514	2.689
Vin- & Sprit [2]	5.877	663
Santa Maria [2]	4.198	1.218
Kraft Foods Sverige [2]	3.816	842
Unilever Sverige [2]	3.788	399
Findus Sverige [2]	3.743	845
Atria Scandinavia	3.736	1.205
Procordia Food [2]	3.322	993
Skånemejerier	3.305	705
Carlsberg Sverige [2]	3.172	1.107
Spendrups [2]	2.955	1.138
Coca-Cola Drycker Sverige	2.935	756
Nordic Sugar	2.657	467
Milko	2.259	641
Pågen	2.509	1.304
HFG Sverige [2]	2.035	335
Gunnar Dafgård [2]	1.901	954

1) Lantmännens verksamhet är uppdelad på fyra divisioner: lantbruk, maskin, energi och livsmedel och omsätter totalt 35.988 miljoner kronor.

2) 2009

KÄLLA: Li

Tabell 7. Livsmedelsindustrins produktionsstorlek i EU 2009.

	Produktion miljarder Euro	Förändring 2009/2008 %
Belgien/Luxemburg	38.7	–4,1
Danmark	17.7	–5,8
Estland	1.1	–2,1
Finland	10.4	–1,1
Frankrike	139.0	–7,9
Grekland	12.0	–0,8
Holland [1]	57.2	–
Irland [1]	24.2	–
Italien	120.0	0,0
Lettland [1]	3.3	–
Portugal	15.3	1,0
Polen	37.2	5,7
Rumänien	10.1	20,9
Slovakien [1]	4.1	–
Slovenien	1.9	–9,5
Spanien	84.6	–3,4
Storbritannien	81.2	–7,9
Sverige	**16.5**	**0,6**
Tjeckien	10.7	–9,8
Tyskland	147.7	–5,5
Ungern	7.4	–2,0
Österrike	11.5	–5,8

1) 2008

KÄLLA: CIAA/EUROSTAT

Tabell 8. Livsmedelsindustrins storlek mätt i antal sysselsatta i EU 2009.

	Sysselsatta (1.000)	Förändring 2009/2008 %
Belgien/Luxemburg	88.6	–0,2
Danmark	64.2	–3,3
Estland	15.7	–10,2
Finland	33.0	–3,1
Frankrike	399.3	–0,9
Grekland	69.0	–3,9
Holland	131.1	7,0
Irland [1]	40.7	–
Italien	378.0	–2,1
Lettland [1]	33.0	–
Portugal	106.0	1,0
Polen	410.9	–8,7
Rumänien	206.7	1,4
Slovakien [1]	39.9	–
Slovenien	13.3	–7,6
Spanien	519.0	–4,1
Storbritannien	424.0	0,0
Sverige	**55.1**	**–2,1**
Tjeckien	111.6	–3,6
Tyskland	535.0	0,9
Ungern	94.6	–5,0
Österrike	56.7	–0,4

1) 2008

KÄLLA: CIAA/EUROSTAT

Konsumtion

Tabell 9. Konsumenternas utgifter för livsmedel och övriga varor och tjänster 1970–2010.

	1970 %	1980 %	1990 %	2000 %	2010 %
Livsmedel	22,5	19,2	16,4	12,4	12,4
Alkoholhaltiga drycker	3,3	3,4	2,6	2,6	2,2
Tobaksvaror	2,9	2,2	1,8	1,6	1,5
Kläder, skor	8,0	7,5	6,8	5,5	5,1
Bostad, bränsle, el	21,5	25,1	24,4	29,4	26,8
Möbler, hushållsartiklar	7,4	7,1	6,9	5,0	5,3
Transport, samfärdsel	13,2	13,5	17,2	16,0	16,2
Övrigt [1)]	21,2	22,0	23,9	27,5	30,5
Summa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Miljarder kronor	**91**	**267**	**699**	**1.010**	**1.549**

1) Hälso- och sjukvård, fritid, underhållning, kultur, utbildning, diverse varor och tjänster

KÄLLA: SCB

Tabell 10. Försäljning av livsmedel och drycker inom handeln 2008–2009 i miljoner kronor.

	Försäljning (inkl moms)			
	Löpande priser		Fasta priser	
Varugrupp	2008	2009	2008	2009
Livsmedel och drycker	205.960	217.253	181.513	186.068
Livsmedel och alkoholfria drycker	176.209	184.864	152.368	154.975
Livsmedel	15.633	166.362	135.974	137.408
Bröd och övriga spannmålsprodukter	26.203	27.384	22.511	22.982
Kött	31.035	32.638	26.752	27.092
Fisk	9.931	10.456	7.774	7.882
Mjölk, ost och ägg	28.651	30.442	23.695	24.786
Oljor och fetter	4.587	4.698	4.020	4.096
Frukt	13.411	13.423	9.532	9.012
Grönsaker	18.195	18.747	15.527	15.599
Socker, sylt, honung, choklad och konfektyr	19.429	20.298	18.230	18.337
Övriga livsmedel	8.191	8.276	7.931	7.620
Alkoholfria drycker	16.577	18.503	16.394	17.567
Kaffe, te och choklad	5.053	5.544	5.424	5.467
Mineralvatten, läskedrycker och juice	11.524	12.959	10.970	12.101
Alkoholhaltiga drycker	29.750	32.389	29.145	31.092
Spritdrycker	6.484	6.966	6.338	6.723
Vin	14.605	16.024	14.599	15.687
Öl	8.661	9.399	8.208	8.683

KÄLLA: SCB

Tabell 11. Försäljning av livsmedel och drycker inom handeln 2008–2009 i kronor per capita.

	Försäljning (inkl moms) per capita Löpande priser	
Varugrupp	2008	2009
Livsmedel och drycker	22.251	23.259
Livsmedel och alkoholfria drycker	19.037	19.791
Livsmedel	17.246	17.810
Bröd och övriga spannmålsprodukter	2.831	2.932
Kött	3.353	3.494
Fisk	1.073	1.119
Mjölk, ost och ägg	3.095	3.259
Oljor och fetter	496	503
Frukt	1.449	1.437
Grönsaker	1.966	2.007
Socker, sylt, honung, choklad och konfektyr	2.099	2.173
Övriga livsmedel	885	886
Alkoholfria drycker	1.791	1.981
Kaffe, te och choklad	546	594
Mineralvatten, läskedrycker och juice	1.245	1.387
Alkoholhaltiga drycker	3.214	3.467
Spritdrycker	700	746
Vin	1.578	1.715
Öl	936	1.006

KÄLLA: SCB

Tabell 12. Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2008–2009 i miljoner kronor.

	Löpande priser		Fasta priser	
Varugrupp	2008	2009	2008	2009
Bröd och övriga spannmålsprodukter	**26.203**	**27.384**	**22.511**	**22.982**
Ris	855	884	825	832
Bröd	15.003	15.773	12.752	13.110
Pastaprodukter	2.188	2.349	1.694	1.755
Bakverk	4.258	4.264	3.561	3.475
Andra spannmålsprodukter	3.900	4.113	3.680	3.810
Kött	**31.035**	**32.638**	**26.752**	**27.092**
Nöt-, gris-, får-, lamm- och viltkött	12.533	13.938	9.831	10.603
Torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter	14.551	14.626	13.306	12.893
Annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött	3.951	4.075	3.615	3.596
Fisk	**9.931**	**10.456**	**7.774**	**7.882**
Fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad rökt eller saltad)	4.514	4.626	3.182	3.164
Annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och skaldjur	5.417	5.830	4.592	4.718
Mjölk, ost och ägg	**28.651**	**30.442**	**23.695**	**24.786**
Mjölk	5.889	5.948	4.715	4.658
Yoghurt och fil	5.236	5.759	4.356	4.777
Ost och andra mjölkprodukter	15.144	16.178	12.762	13.431
Ägg	2.382	2.557	1.862	1.921
Oljor och fetter	**4.587**	**4.698**	**4.020**	**4.096**
Smör	741	839	617	699
Margarin och annat fett	2.990	2.957	2.596	2.531
Matolja	857	902	807	866
Frukt	**13.411**	**13.423**	**9.532**	**9.012**
Frukt (färsk, kyld eller fryst)	11.171	11.053	7.697	7.307
Torkad frukt	1.807	2.071	1.480	1.490
Konserverad frukt och fruktbaserade produkter	432	299	354	215
Grönsaker	**18.195**	**18.747**	**15.527**	**15.599**
Grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)	12.506	12.272	10.116	9.722
Torkade grönsaker	226	252	204	215
Andra konserverade eller behandlade grönsaker	2.557	3.187	2.314	2.710
Potatisprodukter	2.906	3.036	2.894	2.952
Socker, sylt, honung, choklad och konfektyr	**19.429**	**20.298**	**18.230**	**18.337**
Socker	793	823	749	752
Sylter och marmelader	1.338	1.391	1.176	1.162
Konfektyr, choklad och glass	17.299	18.084	16.305	16.423
Övriga livsmedel	**8.191**	**8.276**	**7.931**	**7.620**
Såser och smaksättningsmedel	5.045	5.092	4.978	4.718
Salt, kryddor och kryddväxter	170	180	180	184
Jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt	2.976	3.004	2.773	2.718
Kaffe, te och choklad	**5.053**	**5.544**	**5.424**	**5.467**
Kaffe	4.054	4.444	4.402	4.394
Te	727	761	728	712
Kakao och chokladpulver	272	340	294	362
Mineralvatten, läskedrycker, frukt och grönsaksjuicer	**11.524**	**12.959**	**10.970**	**12.101**
Läskedrycker samt mineral- och källvatten	6.395	6.982	6.141	6.611
Juice och saft	5.129	5.977	4.829	5.489
Alkoholhaltiga drycker	**29.750**	**32.389**	**29.145**	**31.092**
Spritdrycker	6.484	6.966	6.338	6.723
Vin inkl cider	14.605	16.024	14.599	15.687
Öl	**8.661**	**9.399**	**8.208**	**8.683**
Öl klass I och II	2.755	2.835	2.486	2.526
Öl klass III	5.906	6.564	5.722	6.157

KÄLLA: SCB

Tabell 13. Konsumtion av djupfrysta livsmedel per varugrupp 2010, ton och kg per capita.

	2010 Ton	2009/2010 (%)	2010 Andel (%)	2010 Per capita
Grönsaker	40.300	–2,2	10,0	5,2
Bär	10.538	4,7	2,2	1,1
Kött	64.375	–0,3	13,1	6,8
Fågel	72.393	3,6	14,7	7,7
Potatis	72.446	2,3	14,7	7,7
Fisk	39.245	3,2	8,0	4,2
Skaldjur	15.388	1,7	3,1	1,6
Bageriprodukter [1)]	32.030	6,2	6,5	3,4
Bake off [2)]	60.535	4,6	12,3	6,4
Färdigrätter	69.008	0,0	14,1	7,3
Övrigt	6.238	–3,2	1,3	0,7
Totalt	**491.496**	**0,9**	**100,0**	**52,2**

1) Reviderad uppgift 2009
2) Beräknad volym

KÄLLA: DJUPFRYSNINGSBYRÅN

Tabell 14. Konsumtion av djupfrysta livsmedel fördelade på delmarknaderna restaurang/storhushåll och konsument 2010, ton.

Restaurang och storhushåll				Konsument			
	2010 Ton	2009/2010 (%)	2010 Andel (%)		2010 Ton	2009/2010 (%)	2010 Andel (%)
Grönsaker	16.994	–2,6	9,2	Grönsaker	32.306	–2,0	13,2
Bär	2.263	6,8	1,2	Bär	8.275	4,1	3,4
Kött	48.434	–0,4	26,1	Kött	15.941	0,2	6,5
Fågel	21.952	0,6	11,8	Fågel	50.441	5,5	20,6
Potatis	38.937	2,0	21,0	Potatis	33.509	2,6	13,7
Fisk	14.255	4,6	7,7	Fisk	24.990	1,5	10,2
Skaldjur	4.643	–5,0	2,5	Skaldjur	10.745	4,8	4,4
Bageriprodukter	19.477	1,0	10,5	Bageriprodukter	12.553	6,2	5,1
Färdigrätter	15.042	–0,7	8,1	Färdigrätter	56.966	0,2	22,0
Övrigt	3.612	–5,0	1,9	Övrigt	2.626	–1,1	1,1
Totalt	**185.608**	**0,4**	**100**	**Totalt**	**245.352**	**2,0**	**100**

Anm. Totalt anges exklusive bake off och glass som ej finns fördelat på delmarknaderna.

KÄLLA: DJUPFRYSNINGSBYRÅN

Tabell 15. Utveckling av konsumtion av djupfryst 1975–2010. Index 1975 = 100.

	Konsument	Storhushåll	Totalt
1975	100	100	100
1980	111	116	112
1985	119	135	124
1990	122	177	141
1995	171	167	173
2000	211	213	224
2005	222	228	249
2006	231	237	256
2007	233	245	267
2008	237	246	270
2009	235	243	272
2010	240	244	274

KÄLLA: DJUPFRYSNINGSBYRÅN

Tabell 16. Konsumtion av glass och övriga djupfrysta livsmedel 1950–2010, liter resp kg per capita.

	Glass	Övriga livsmedel		Glass	Övriga livsmedel
1950	–	0,1	1999	12,6	42,8
1960	3,7	2,8	2000	12,1	44,6
1970	7,2	15,6	2001	12,6	46,6
1980	13,1	23,1	2002	12,9	49,7
1990	13,8	29,3	2003	12,4	45,7
1991	13,8	29,2	2004	11,4	46,7
1992	14,2	30,2	2005	11,1	47,7
1993	14,4	31,4	2006	12,9	48,7
1994	14,2	33,2	2007	12,1	50,6
1995	13,7	34,9	2008	11,1	51,6
1996	13,7	37,6	2009	11,5	52,2
1997	13,8	39,5	2010	10,4	52,2
1998	12,3	41,5			

KÄLLOR: DJUPFRYSNINGSBYRÅN, STATENS JORDBRUKSVERK, LI

Tabell 17. Konsumtion av glass fördelad på produktkategori 1980 och 2010, 1.000 liter.

Typ av glass		1980	2010	2009/2010 %
Stycksaker		20.500	10.945	–0,8
Glassmix [1]		8.070	4.599	13,9
Flerförpackningar [2]		18.160	14.204	–0,7
Hushållsglass, inkl tårtor		55.620	50.582	2,8
Storförpackningar av lösglass/skopglass		6.390	6.894	–3,8
Totalt		**108.740**	**87.224**	**1,7**
Därav	a. saftis och sorbet	4.940	4.252	–3,1
	b. animaliskt fett	13.930	46.852	2,7
	c. vegetabiliskt fett	89.870	36.120	1,0
Utrikeshandel, netto		–	10.727	–49,9
Total konsumtion		**–**	**97.951**	**–8,4**

1) Omräknad till färdig glass.

2) Avser förpackningar för frysförvaring i hemmet. Detaljistförpackningar ingår inte.

KÄLLA: SCB, Li

Utrikeshandel

Tabell 18. Export av jordbruksvaror och livsmedel 1992–2010.

	mkr	Andel av total export %
1992	6.464	2,0
1993	7.673	2,0
1994	10.422	2,2
1995	13.541	2,4
1996	14.599	2,6
1997	18.431	2,9
1998	18.527	2,7
1999	19.193	2,7
2000	21.164	2,7
2001	24.928	3,2
2002	26.659	3,4
2003	28.059	3,4
2004	30.728	3,4
2005	34.858	3,6
2006	38.838	3,6
2007	41.004	3,6
2008	47.285	4,0
2009	49.615	5,0
2010	53.822	4,7

KÄLLA: STATENS JORDBRUKSVERK, SCB

Tabell 19. Import av jordbruksvaror och livsmedel 1992–2010.

	mkr	Andel av total import %
1992	21.513	7,4
1993	25.435	7,7
1994	31.187	7,8
1995	30.811	6,7
1996	32.314	7,2
1997	36.089	7,2
1998	39.282	7,2
1999	40.959	7,2
2000	42.116	6,3
2001	47.740	7,3
2002	51.584	8,0
2003	53.488	8,0
2004	56.522	7,7
2005	62.796	7,6
2006	71.229	7,6
2007	77.319	7,5
2008	87.321	8,0
2009	92.515	10,2
2010	94.867	8,9

KÄLLA: STATENS JORDBRUKSVERK, SCB

Tabell 20. Sveriges handel med jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010.

Produktgrupper	Import (mkr)			Export (mkr)		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Levande djur	**342** [1]	**386** [1]	**304** [1]	**225** [1]	**186** [1]	**167** [1]
Kött och köttvaror	**9.748** [1]	**9.750** [1]	**9.842** [1]	**2.353** [1]	**1.935** [1]	**2.060** [1]
Nötkött	2.786	2.696	2.664	227	151	137
Griskött	2.806	2.923	2.891	780	522	542
Får-, lamm- och getkött	319	353	341	8	8	9
Fjäderfäkött	1.299	1.302	1.259	148	116	157
Övrigt kött, inklusive vilt	225	175	181	109	87	89
Beredda köttprodukter	1.952	1.970	2.016	934	1.031	968
Ej varufördelad handel	*361*	*331*	*490*	*147*	*20*	*158*
Mejeriprodukter och ägg	**6.245** [1]	**7.010** [1]	**7.046** [1]	**3.520** [1]	**3.136** [1]	**3.591** [1]
Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	1.636	1.889	2.130	1.659	1.421	1.961
Smör och andra smörfettsprodukter	231	258	407	534	476	501
Glassvaror	669	693	571	346	399	372
Ost och ostmassa	3.345	3.476	3.497	810	685	557
Ägg och äggalbuminer	258	287	267	128	117	164
Ej varufördelad handel	*105*	*407*	*174*	*43*	*38*	*36*
Fisk, kräft- och blötdjur	**17.783** [1]	**19.991** [1]	**23.487** [1]	**12.283** [1]	**15.393** [1]	**19.069** [1]
Fisk, kräft- och blötdjur	15.495	17.425	21.001	11.176	14.260	17.742
Beredning av fisk och kräftdjur m.m.	2.089	2.188	2.290	956	1.046	1.164
Ej varufördelad handel	*209*	*378*	*196*	*151*	*87*	*163*
Spannmål och varor därav	**4.795** [1]	**4.838** [1]	**4.501** [1]	**6.620**	**5.887** [1]	**6.089** [1]
Spannmål (exkl. ris)	536	410	474	2.247	1.398	1.639
Mjöl, gryn, malt m.m.	221	224	203	726	436	363
Ris	514	509	499	25	9	14
Bakverk och bröd m.m.	2.037	2.091	1.945	2.983	3.355	3.402
Okokt pasta	461	484	427	36	37	42
Övrig beredning av spannmål och mjöl	902	972	829	501	534	511
Ej varufördelad handel	*123*	*148*	*124*	*104*	*118*	*118*
Frukt och grönsaker	**16.708** [1]	**16.790** [1]	**16.533** [1]	**2.464** [1]	**2.811** [1]	**2.830** [1]
Färska och kylda grönsaker	3.799	3.726	4.100	261	289	282
Frysta grönsaker	601	635	568	260	304	317
Torkade grönsaker m.m.	198	217	219	26	45	63
Beredda potatisprodukter	816	901	769	292	279	252
Övrig beredning av grönsaker	1.570	1.741	1.563	270	280	344
Färsk, kyld, torkad frukt och bär	6.294	6.071	6.154	498	712	608
Fryst frukt och bär	615	721	630	362	266	380
Saft, sylt och marmelad	1.658	1.453	1.271	312	298	310
Övrig beredning av frukt och bär	869	961	843	84	86	106
Ej varufördelad handel	*287*	*364*	*416*	*99*	*252*	*168*
Socker, sockervaror m.m.	**2.126** [1]	**2.299** [1]	**2.179** [1]	**1.328** [1]	**1.413** [1]	**1.244** [1]
Socker, melass och honung	787	804	817	771	902	716
Sockerkonfektyrer	1.279	1.424	1.293	480	486	504
Ej varufördelad handel	*60*	*71*	*69*	*77*	*25*	*24*
Kaffe, te, kakao m.m.	**6.411** [1]	**6.802** [1]	**7.687** [1]	**3.043** [1]	**3.300** [1]	**3.526** [1]
Kaffe och kaffeersättningar	3.002	3.180	3.970	955	1.035	1.080
Choklad och kakaoberedningar	2.261	2.305	2.150	1.860	1.974	2.118
Te, kakao och kryddor	1.012	1.185	1.378	182	261	278
Ej varufördelad handel	*136*	*132*	*189*	*46*	*30*	*50*
Djurfoder	**3.064** [1]	**3.429** [1]	**3.055** [1]	**755** [1]	**1.027** [1]	**1.195** [1]
Diverse livsmedel	**5.977** [1]	**6.371** [1]	**6.040** [1]	**5.679** [1]	**5.684** [1]	**5.646** [1]
Soppor, såser och buljonger	1.570	1.765	1.693	907	1.043	1.078
Margarin och annat matfett	554	513	438	1.757	1.606	1.668
Beredning av spannmål, mjöl m.m.	813	850	723	503	462	400
Övriga livsmedel	2.795	3.008	2.931	2.394	2.477	2.328
Ej varufördelad handel	*246*	*235*	*255*	*118*	*96*	*172*
Drycker	**7.917** [1]	**8.845** [1]	**8.329** [1]	**6.805** [1]	**6.527** [1]	**6.263** [1]
Starksprit	1.490	1.568	1.547	5.393	5.007	4.745
Vin	4.419	4.945	4.622	144	153	115
Övriga drycker med alkohol	797	925	856	736	865	937
Drycker utan alkohol	1.102	1.140	1.103	375	349	453
Ej varufördelad handel	*108*	*267*	*201*	*157*	*153*	*13*
Tobak och tobaksvaror	**1.191** [1]	**1.333** [1]	**1.287** [1]	**446** [1]	**528** [1]	**567** [1]
Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	**772** [1]	**538** [1]	**682** [1]	**83** [1]	**121** [1]	**192** [1]
Oljor och fetter	**4.505** [1]	**4.010** [1]	**3.896** [1]	**1.614** [1]	**1.595** [1]	**1.383** [1]
SUMMA	**87.586** [1]	**92.394** [1]	**94.867** [1]	**47.218** [1]	**49.543** [1]	**53.822** [1]

1) Efter EU-inträdet samlas uppgifter för handeln mellan Sverige och övriga EU-länder in via en urvalsundersökning eftersom tulldokumenten försvann. De insamlade värdena är inte heltäckande p.g.a. täckningsfel och svarsbortfall. SCB gör en uppskattning av bortfallet och korrigerar handelsstatistiken mellan Sverige och EU-länderna.

KÄLLOR: STATENS JORDBRUKSVERK, SCB

Tabell 21. Sveriges import av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010.

Produktgrupper enligt SITC		Import (mkr) 2008	2009	2010	Förändring % 2010/2009
00	Levande djur	342	386	304	–21
01	Kött och köttvaror	9.748	9.750	9.842	1
02	Mejeriprodukter och ägg	6.245	7.010	7.046	1
03	Fisk, kräft- och blötdjur	17.783	19.991	23.487	17
04	Spannmål och varor därav	4.795	4.839	4.501	–7
05	Frukt och grönsaker	16.708	16.790	16.533	–2
06	Socker, sockervaror m.m.	2.126	2.299	2.179	–5
07	Kaffe, te, kakao m.m.	6.411	6.802	7.687	13
08	Djurfoder	3.064	3.429	3.055	–11
09	Diverse livsmedel	5.977	6.371	6.040	–5
11	Drycker	7.917	8.845	8.329	–6
12	Tobak och tobaksvaror	1.192	1.333	1.287	–3
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	772	538	682	27
4	Oljor och fetter	4.506	4.010	3.896	–3
	SUMMA	**87.586**	**92.395**	**94.867**	**3**

KÄLLOR: STATENS JORDBRUKSVERK, SCB

Tabell 22. Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010.

Produktgrupper enligt SITC		Export (mkr) 2008	2009	2010	Förändring % 2010/2009
00	Levande djur	225	186	167	–10
01	Kött och köttvaror	2.353	1.936	2.060	6
02	Mejeriprodukter och ägg	3.520	3.136	3.591	15
03	Fisk, kräft- och blötdjur	12.283	15.393	19.069	24
04	Spannmål och varor därav	6.620	5.887	6.089	3
05	Frukt och grönsaker	2.464	2.811	2.830	1
06	Socker, sockervaror m.m.	1.328	1.413	1.244	–12
07	Kaffe, te, kakao m.m.	3.043	3.300	3.526	7
08	Djurfoder	755	1.027	1.195	16
09	Diverse livsmedel	5.679	5.684	5.646	–1
11	Drycker	6.805	6.527	6.263	–4
12	Tobak och tobaksvaror	446	528	567	7
22	Oljeväxtfrön, oljehaltiga nötter	83	121	192	59
4	Oljor och fetter	1.614	1.595	1.383	–13
	SUMMA	**47.218**	**49.544**	**53.822**	**9**

KÄLLOR: STATENS JORDBRUKSVERK, SCB

Tabell 23. Sveriges handel med jordbruksvaror och livsmedel 2008–2010 fördelad på ländergrupper.

	Import (mkr) 2008	2009	2010	Export (mkr) 2008	2009	2010
EU15	55.172	56.003	54.767	27.698	29.977	32.262
Nya medlemsländer	3.329	4.097	4.287	4.765	5.667	6.567
Central- och östeuropa + Ryssland	333	396	245	1.256	1.113	1.047
Övriga OECD-länder	18.432	20.683	24.073	9.540	9.911	10.162
Övriga länder	10.322	11.216	11.495	3.959	2.876	3.784
SUMMA	**87.588**	**92.395**	**94.867**	**47.218**	**49.544**	**53.822**

KÄLLA: STATENS JORDBRUKSVERK, SCB

Tabell 24. Sveriges handel med förädlade livsmedel 2008–2010.

Produktgrupper	Import (mkr)			Export (mkr)		
Enligt definition från Food from Sweden	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	**9.448.435**	**9.410.376**	**9.664.314**	**2.144.250**	**1.805.978**	**1.911.839**
Styckat nötkött	2.792.553	2.636.131	2.805.049	165.217	80.883	108.767
Styckat grisskött	2.621.032	2.717.614	2.693.809	631.991	464.119	499.355
Styckat får-, lamm- och getkött	266.805	285.355	289.577	6.925	7.800	38.309
Styckat fjäderfäkött	1.264.187	1.267.175	1.273.757	112.635	100.189	143.075
Övrigt styckat kött	177.125	130.379	134.945	120.141	67.231	74.135
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	324.338	364.541	359.155	137.417	46.655	60.280
Beredningar av kött	2.002.395	2.009.181	2.108.022	969.924	1.039.101	987.918
Mejeri- och äggprodukter	**5.286.541**	**5.843.525**	**5.816.970**	**2.751.871**	**2.340.094**	**2.536.715**
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförpackning	244.474	237.821	445.976	1.288.779	1.013.938	1.270.227
Yoghurt	642.554	695.726	729.538	68.066	63.355	93.665
Fil, gräddfil m.m.	78.891	80.569	80.481	55.057	54.757	64.063
Smör, konsumentförpackat	10.106	47.451	107.290	69.313	14.998	20.554
Ost och ostmassa	3.417.999	3.608.748	3.606.937	830.898	700.013	564.543
Glassvaror	675.748	917.721	598.136	351.096	409.573	373.605
Äggprodukter	216.769	255.489	248.612	88.662	83.460	150.058
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	**7.789.771**	**7.888.791**	**8.525.069**	**4.330.733**	**4.675.406**	**5.685.052**
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	3.050.722	3.678.828	3.785.255	1.213.723	1.694.693	2.069.654
Torkad, saltad eller rökt fisk	2.640.152	1.998.090	2.430.071	2.153.623	1.929.897	2.414.150
Beredda sillprodukter	147.602	193.681	175.707	170.241	201.650	207.648
Övriga beredda fisk- och skaldjursprodukter	1.951.295	2.018.192	2.134.036	793.146	849.166	993.600
Beredningar av spannmål	**3.542.349**	**3.646.572**	**3.281.595**	**3.599.610**	**3.990.335**	**4.047.881**
Mixer och deg för beredning av bakverk	166.850	190.411	159.042	197.315	210.510	189.047
Knäckebröd	134.541	141.637	125.728	354.133	373.921	376.892
Skorpor	36.899	35.660	33.358	227.103	241.471	225.918
Kakor och kex	289.661	306.895	309.728	629.320	644.311	714.569
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	1.642.462	1.647.790	1.519.680	1.794.658	2.128.886	2.141.987
Övriga beredningar av spannmål och mjöl	1.271.936	1.324.179	1.134.059	397.081	391.236	399.468
Beredda frukter och grönsaker	**6.234.797**	**6.503.157**	**5.745.795**	**1.642.860**	**1.576.146**	**1.753.539**
Frysta grönsaker	613.044	647.204	574.065	261.115	305.022	320.904
Beredda potatisprodukter	775.498	859.829	770.191	290.574	275.746	251.166
Andra beredningar av grönsaker	1.368.565	1.498.231	1.307.005	240.201	258.028	297.527
Frysta blåbär (ingår i övriga frysta bär)	152.251	209.887	179.846	222.003	100.882	204.957
Övriga frysta, torkade m.m. frukter och bär	833.115	967.426	878.944	413.539	299.431	402.319
Saft	1.461.803	1.259.747	1.084.939	165.486	156.237	180.508
Sylt och marmelad	295.321	287.781	258.675	183.023	192.629	192.589
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	887.451	982.939	871.976	88.922	89.053	108.526
Sockerkonfektyrer	**1.313 324**	**1.463.412**	**1.319.103**	**548.319**	**493.018**	**520.848**
Kaffe, te, kakao m.m.	**3.417.741**	**3.621.094**	**4.080.095**	**2.918.598**	**3.101.856**	**3.316.017**
Rostat kaffe	340.233	416.861	490.004	833.036	883.447	918.826
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	37.800	36.990	376.661	104.534	97.397	116.307
Te samt essenser och koncentrat av te	338.080	377.361	316.666	73.562	103.377	116.941
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	363.359	411.884	659.008	6.641	16.984	22.347
Chokladprodukter och chokladpulver	2.338.269	2.377.998	2.237.756	1.900.825	2.000.651	2.141.596
Diverse livsmedel	**5.197.594**	**5.568.127**	**5.262.061**	**4.151.270**	**4.219.814**	**4.205.433**
Såser och beredningar för såser	1.214.910	1.376.494	1.347.446	775.272	907.009	932.559
Soppor och buljonger	372.818	418.125	388.991	140.398	159.832	174.979
Fast margarin	246.843	258.318	218.652	377.390	341.191	359.704
Flytande margarin och annat matfett	319.761	276.395	244.559	0	0	0
Välling m.m.	235.493	264.161	146.890	212.249	147.257	77.416
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandning)	2.807.769	2 974.634	2.915.523	2.645.961	2.664.525	2.660.775
Drycker	**7.916.938**	**8.845.213**	**8.329.388**	**6.804.559**	**6.527.400**	**6.262.760**
Vodka	108.527	127.038	99.151	4.830.537	4.450.831	4.300.063
Annan starksprit	1.336.461	1.474.221	1.422.093	647.716	557.900	400.141
Vin	4.476.271	4.989.867	4.667.571	157.246	244.199	137.064
Öl och cider m.m.	820.630	948.077	876.216	755.555	903.024	944.242
Övriga drycker med alkohol	49.708	146.336	106.425	25.678	17.018	11.197
Mineralvatten, läsk m.m.	1.125.341	1.159.674	1.157.932	387.827	354.428	470.053
Oljor och fetter	**4.505.523**	**4.010.431**	**3.895.886**	**1.613.999**	**1.594.776**	**1.383.054**
SUMMA	**54.653.013**	**56 800.698**	**55.920 276**	**30.506.069**	**30 324.823**	**31.623.138**

KÄLLA: SCB, BEARBETNING AV SJV

Prisutveckling

Tabell 25. Konsumentprisutveckling totalt och för livsmedel 1995–2010.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
KPI totalt	2,2	0,1	1,9	–0,6	1,2	1,4	2,9	2,3	1,4	0,4	0,9	1,6	3,5	0,9	0,9	2,3
KPI livsmedel	0,9	–6,2	2,3	1,5	0,9	1,0	5,1	0,6	1,5	–0,8	–0,6	1,7	4,8	6,1	0,7	2,7

KÄLLA: SCB

Avtalsområden

Tabell 26. Livsmedelsföretagens kollektivavtalsområden 2010.

Avtalsområden	Antal företag	Antal arbetsplatser	Antal arbetare	Antal övriga	Antal totalt
Annan livsmedelsindustri	7	8	199	172	371
Bageri (ej SBK)	19	24	109	725	834
Bageri-/konditoriföretag	402	709	7.946	1.640	9.586
Bakmedelsindustri	3	3	66	75	141
Bryggeriindustri	25	99	2.239	1.594	3.833
Brännvinsbränneri- och Stärkelseindustri	10	19	505	553	1.058
Chokladindustri	29	41	1.853	1.348	3.201
Glassindustri	25	41	611	547	1.158
Kafferosterier	8	10	232	277	509
Konservindustri	109	133	3.721	1.996	5.717
Kvarnindustri	14	23	349	369	718
Margarinindustri	3	7	171	171	342
Matfågelslakterier	8	10	1.000	149	1.149
Mejeriindustri	32	72	4.095	2.023	6.118
Mjölkbedömningsföretag	1	1	0	4	4
Ostföretag	5	7	151	66	217
Slakterier och charkuterier	148	197	7.294	2.062	9.356
Tobaksindustri	7	12	623	542	1.165
Äggförsäljningsföretag	2	5	109	43	152
Summa	**857**	**1.421**	**31.273**	**14.356**	**45.629**
Totalt i medlemsorganisationen	**836**	**1.422**	**31.273**	**14.385**	**45.658**

KÄLLA: Li

Tabell 27. Livsmedelsföretagens medlemsföretag. Regional fördelning 2010.

Region	Antal företag	Antal arbetsplatser	Antal arbetare	Antal övriga	Antal totalt
Li F.d. Skaraborgs län	30	56	2.763	860	3.623
Li Mellansverige	138	261	7.872	2.306	10.178
Li Nedre Norrland	79	131	1.616	530	2.146
Li Skåne	154	249	6.424	3.681	10.105
Li Småland-Blekinge	102	179	2.867	750	3.617
Li Västra Norrland	137	227	5.609	1.858	7.467
Li Östra Norrland	188	311	5.657	4.907	10.564
Li Övre Norrland	37	64	1.228	353	1.581
Summa	**865**	**1.478**	**34.036**	**15.245**	**49.281**
Totalt i medlemsorganisationen	**836**	**1.422**	**31.273**	**14.385**	**45.658**

KÄLLA: Li

*Livsmedelsföretagen (**Li**)*

Styrelsens sammansättning

den 31 december 2010

Ordförande

Per Stenström	Bertegruppen AB

Vice ordförande

Göran Holm	Coca-Cola Enterprises Sverige AB

Ordinarie ledamöter

Lars Appelqvist	Löfbergs Lila AB
Mikael Aru	Procordia Food AB
Peter Bruun	Pågen AB
Peo Crona	Lantmännen Cerealia AB
Thomas Dafgård	Gunnar Dafgård AB
Anne-Marie Dahlén	Svensk Mjölk AB
Stefan Fritzdorf	Vivels i Stockholm AB
Denis Mattsson	Scan AB
Magnus Nordin	Nestlé Sverige AB
Maria Skårberg	AB Jakobsdals Charkuteri
Per Strömberg	Lantmännen ek. förening
Krister Zackari	Kraft Foods Norden
Christer Åberg	Arla Foods AB

Suppleanter

Sture Branmark	Herrljunga Cider AB
Henri de Sauvage	Unilever AB
Juha Gröhn	Atria Scandinavia AB
Mats Persson	Aromatic AB
Curt Petri	Cloetta Sverige AB
Jimmy Samuelsson	Guldfågeln AB

Adjungerade ledamöter

Erik Bertelsen	Nordic Sugar A/S
Lars Persson	AB Einar Willumsen

FOTO OMSLAG: Abba Seafood, Norrmejerier, Göteborgs Kex, Sveriges bagare & konditorer AB, Banco Bryggeri, Cloetta, Johanna Dahlin, Svensk Mjölk, Kronfågel AB
FOTO SID 3: Livsmedelsföretagen/Arne Gabrielsson
FOTO SID 6: Sveriges bagare & konditorer AB
FOTO SID 14: Svensk Mjölk/Thomas Södergren
FOTO SID 19: Abba Seafood
FOTO SID 24: Abba Seafood
FOTO SID 28: Svensk Mjölk/Lena Holmsäter
FOTO SID 31: Livsmedelsföretagen
FOTO SID 33: Exportrådet
FOTO SID 36: Svensk Mjölk/J Skeidsvoll
FOTO SID 41: Kronfågel AB

Vi gör godare mat!

Livsmedelsföretagen
(Storgatan 19), Box 55680, SE-102 15 Stockholm, Sweden
Tel +46 (0)8 762 65 00. Fax +46 (0)8 762 65 12
info@li.se, www.li.se

PACIFIC/FGO AB 2011